

STENOGRAFSKE BELEŠKE
NARODNE SKUPŠTINE
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

GODINA 1

BEOGRAD 1932 GODINE

KNJIGA 6

LIV REDOVNI SASTANAK
NARODNE SKUPŠTINE
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

DRŽAN 17 OKTOBRA 1932 GODINE U BEOGRADU

PRETSEDAVALI:

PRETSEDNIK

Dr. KOSTA KUMANUDI

POTPRETSEDNIK

DR. KOSTA POPOVIĆ

SEKRETAR

ANTE KOVAČ

Prisutni su Ministri G.G.: Predsednik Ministarskog saveta Dr. Milan Srškić, Ministar bez portfelja Dr. Albert Kramer, Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja Ivan Pucelj, Ministar saobraćaja Lazar Radivojević, Ministar poljoprivrede Juraj Demetrović, Ministar za fizičko vaspitanje naroda Dr. Dragan Kraljević, Ministar građevina Dr. Stjepan Srkulj, Ministar šuma i rudnika Viktor Pogačnik, Ministar inostranih poslova Bogoljub Jevtić i Ministar trgovine i industrije Ivan Mohorić.

Početak u 11 časova pre podne

S A D R Ž A J:

Pre dnevnog reda: 1 — Čitanje zapisnika prethodnog sastanka;

2 — Saopštenja izveštaja Odbora za proučavanje Zakonskog predloga o produženju važnosti Zakona o zaštiti zemljoradnika i o stavljanju na snagu pojedinih propisa Zakona o izvršenju i obezbeđenju;

3 — Otsustva narodnih poslanika;

4 — Ministar građevina podnosi Skupštini Predlog zakona o izmenama i dopunama naredbe o zaštiti javnih puteva i bezbednosti saobraćaja na njima;

5 — Interpelacija narodnog poslanika Dr. Ivana Lončarevića na Ministra pravde;

6 — Ostavka dr. Nikole Nikića, narodnog poslanika, na članstvo u Verifikacionom odboru;

7 — Molbe i žalbe iz naroda;

8 — Razna akta;

9 — Usmena pitanja narodnog poslanika Riste Đokića i dr. Franje Gruber na Predsednika Narodne skupštine;

Govornici: Risto Đokić, Potpredsednik dr. Kosta Popović, dr. Franjo Gruber.

Dnevni red: Pretres izveštaja Odbora za proučavanje Zakonskog predloga o produženju važnosti Zakona o zaštiti zemljoradnika i o stavljanju na snagu pojedinih propisa Zakona o izvršenju i obezbeđenju;

Govornici: Izvestilac Nikola Sokolović, dr. Ivan Lončarević, (četiri puta), Ministar poljoprivrede Juraj Demetrović.

Predsednik Dr. Kosta Kumanudi: Otvaram LIV redovni sastanak Narodne skupštine. Izvolite čuti zapisnik prethodne sednice.

Sekretar Ante Kovač pročita zapisnik.

Predsednik Dr. Kosta Kumanudi: Ima li ko od gospode poslanika kakvu primetbu na zapisnik? (Nema.) Primetbe nema, zapisnik je primljen. Prelazimo na saopštenja odborskih izveštaja.

Sekretar Ante Kovač saopštava da je Odbor za proučavanje zakonskog predloga o produženju važnosti Zakona o zaštiti zemljoradnika i o stavljanju na snagu pojedinih propisa Zakona o izvršenju i obezbeđenju podneo svoj izveštaj.

Predsednik Dr. Kosta Kumanudi: Ovaj je izveštaj umnožen, razdan gospodi narodnim poslanicima i stavljen je na dnevni red. Izvolite čuti otsustva narodnih poslanika.

Sekretar Ante Kovač čita: G. Karlo Gajšek, narodni poslanik, moli za otsustvo do 1 novembra tek. godine radi uređenja svojih familijarnih prilika.

Predsednik Dr. Kosta Kumanudi: Odobrava li Narodna skupština traženo otsustvo. (Odobrava.) Ot-

sustvo je odobreno. Izvolite čuti zakonske predloge gospode Ministara.

Sekretar Ante Kovač saopštava: Gospodin Ministar građevina podnosi Skupštini na rešenje Predlog zakona o izmenama i dopunama naredbe o zaštiti javnih puteva i bezbednosti saobraćaja na njima od 6 juna 1929 god.

Pretsednik Dr. Kosta Kumanudi: Za proučavanje ovoga Zakonskog predloga izabraće se naročiti Odbor kada to Skupština stavi na dnevni red. Izvolite čuti interpelacije.

Sekretar Ante Kovač saopštava: G. Dr. Ivan Lončarević, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na gospodina Ministra pravde o zapleni dnevnog lista „Obzor“ od strane državnog tužioca. (Vidi tekst interpelacije na kraju sednice.)

Pretsednik Dr. Kosta Kumanudi: Ova će se interpelacija dostaviti nadležnom gospodinu Ministru. Izvolite čuti ostavke narodnih poslanika na članstvo u odborima.

Sekretar Ante Kovač čita: Gospodin Dr. Nikola Nikić, narodni poslanik, podnosi ostavku na položaj člana Verifikacionog odbora.

Pretsednik Dr. Kosta Kumanudi: Na mesto gospodina Dr. Nikića izabraće se novi član Verifikacionog odbora kada to bude stavljeno na dnevni red. Izvolite čuti molbe i žalbe.

Sekretar Ante Kovač pročita molbe i žalbe (Vidi imena na kraju sednice).

Pretsednik Dr. Kosta Kumanudi: Ove će se molbe i žalbe uputiti Odboru za molbe i žalbe. Izvolite čuti razna akta.

Sekretar Ante Kovač pročita razna akta (Vidi na kraju sednice).

Potpredsednik Dr. Kosta Popović: Sva ova akta primaju se na znanje. Reč ima narodni poslanik g. Risto Đokić, da uputi jedno pitanje na Predsednika Narodne skupštine.

Risto Đokić: Gospodo narodni poslanici, skoro se navršuje godina dana, od kako smo došli ovde kao narodni poslanici, da krojimo zakone i upravljamo ovom zemljom. I mi smo kroz celo ovo vreme mogli da konstatujemo jedno veliko otstojanje između gospode narodnih poslanika i gospode Ministara, postoji jedan jaz, koji je teže pregaziti nego Kanal La Manche. (Smeh.) U ovoj Kraljevskoj vladi ima pojedinih gospode Ministara, koji potpuno iskorišćuju član 74 Ustava, da su oni postavljeni od Njegovog Veličanstva Kralja. (Uzvici: Živeo Kralj!) Gospodo, i mi odgovaramo narodu, jer smo sa narodnim poverenjem došli u ovaj Dom. Zato to otstojanje između gospode Ministara i poslanika i senatora mora se suziti, da se taj potok može bar prekoračiti.

Našim radom za ovu godinu, kako smo ovamo došli, mi se mnogo pohvaliti ne možemo, ne možemo i zbog toga, jer su i ekonomske i političke prilike u čitavom svetu takve, pa to je stanje i kod nas, ali mi smo odgovorni narodu, i kad mi moramo i dužni smo da držimo veze sa narodom, onda su i gospoda Ministri dužni da to otstojanje ne bude toliko između njih i poslanika.

U ovom Domu mi smo podnosili nekoliko interpelacija i pitanja da istinu izvedemo na čistac, — interpelacije i pitanja niko ne podnosi sa rdavom namerom, niko ne podnosi radi lične mržnje kojeg gospodina Ministra ili činovnika, nego sa dobrom namerom, da, zajedno saraduju i unapreduju našu zemlju i da narod koji je ostao iza nas, vidi da nešto radimo i koračamo

napred, — ali sve to nije bilo iz prostog razloga što su se gospoda Ministri ukočili u svojim foteljama i što smatraju da su dobili vezirsku tapiju, da su paše i subaše, a poslanici raja.

Ja povodom toga pitam gospodina Predsednika Narodne skupštine kao pretstavnika sviju nas, šta će gospodin Predsednik preduzeti da se vrhovni zakon, naš Poslovnik poštuje i da li će prema čl. 49 preduzeti ikakve korake da gospoda Ministri odgovore na pitanja i interpelacije, koja im poslanici podnose. Ako to neće da bude, i ako su oni stvorili barikade, pa da od nas budu na dalekom otstojanju, onda smo mi ovde suvišni i neka se odredi, da mi od kuća telegrafski glasamo za kakav hoće zakon. (Pljeskanje.)

Potpredsednik Dr. Kosta Popović: Na ovo pitanje narodnog poslanika g. Riste Đokića, ja ću Vas, gosodo poslanici, izvestiti da treća alineja § 72 Poslovnika glasi ovako: „Ministri su dužni na interpelacije odgovoriti u toku saziva“, — a pošto ovaj saziv još nije završen to ću se ja pobrinuti da gg. Ministri dadu svoje odgovore.

Ima reč narodni poslanik g. Franjo Gruber.

Dr. Franjo Gruber: Gospodo narodni poslanici, i ja sam uputio na Predsedništvo Narodne skupštine pismeni upit u istom smislu kao i g. Rista Đokić. Upit se odnosi na to zašto Predsedništvo nije preduzelo sve zakonske mere i zašto se nije postaralo da se odgovori na jedan niz interpelacija koje smo ja i moji drugovi podneli.

Dok je g. Rista Đokić krivicu za to bacio na gg. Ministre, ja smatram da ovde krivice ima i na Predsedništvu Narodne skupštine i to saobrazložavam time što su gg. pojedini Ministri na 17 interpelacija odgovorili da će dati svoje odgovore onda kada se te interpelacije stave na dnevni red.

Gospodo poslanici, mi imamo u nedelji određeni dan kada se ima odgovarati na interpelacije i isto tako imamo pismenu gotovost i spremu gg. Ministara da će na interpelacije odgovoriti, ali Predsedništvo nije preduzelo ništa da interpelacije dodu na dnevni red, pa da se po pitanjima interpelacije, koja tretiraju važne narodne interese i iznašaju akutne rane našega narodnoga života povede ovde, pred ovim forumom reč i čuje da li su gg. Ministri što preduzeli da se otklone one nedaće i nesuglasice sa zakonom, koje smo mi izneli u interpelacijama.

Pravo interpelacije narodnog poslanika nije pravo vekacije jednog Ministra nego je integralno pravo narodnog poslanika da vršeci svoju dužnost prisiljavaju gg. Ministre da saobrazu svoj rad Ustavu i zakonu. Za to je i uneta u Ustav odredba čl. 68 da se na te interpelacije ima brzo odgovoriti, i određen je rok do konca saziva Skupštine, da se na interpelacije ima odgovoriti. Taj je rok ovoga saziva pri koncu, i mi smo u tehničkoj nemogućnosti da čujemo odgovore gg. Ministara. G. Predsednik je odgovorio da je saziv pri koncu i da Ministri imaju volje da odgovore na interpelacije, ali ako se ima na umu da pre odgovora interpelacije moraju biti štampane i razdate poslanicima, onda vidimo, pošto je vreme na domaku, da gospodin Predsednik Narodne skupštine iz tehničkih razloga ne može da izvrši.

Kad je već govor o interpelacijama, onda imam ovde još nešto da kažem, a to je da se sa interpelacijama ne postupa podjednako. Dokle se jedne objavljuju u punom sadržaju u štampi, i tako im se priznaje puna javnost, dotle se druge u najkraćem izvodu daju u štampu. Sa interpelacijama, koje su jedan važan deo

rada narodnih poslanika, treba da se postupa podjednako i one treba da imaju pristupa u javnost isto onako kao i usmena reč narodnih poslanika, i za to ja smatram da je u tom pogledu i ovde krivica do Predsedništva Narodne skupštine što se ne stara da interpelacije dolaze do prava javnosti kao i svaka reč narodnoga poslanika u narodu.

Drugo moje pitanje, gospodo narodni poslanici, odnosi se na Otočacki srez.

Imade ovde jedan izborni srez, koji još uvek nema poslanika, i ako je toliko vremena prošlo od kako je onde izbor izvršen. Tri puta je vršen izbor a Narodno Predstvanništvo nema narodnog poslanika u Skupštini, odnosno imamo dva. Kad se poslednji put o tome povela reč u Narodnom Predstavništvu, tada je Predsednik Narodne skupštine odgovorio, da još nije protekao rok od 3 meseca, u kome roku imade da se iznese taj izveštaj na pretres pred Narodnu skupštinu. I ako vreme računanja roka, kako ga je Predsedništvo računalo ne odgovara zakonskim propisima, pa je ono kazalo da se ima računati od 10 juna t. j. od dana kad je izveštaj Verifikacionog odbora saopšten u 46 sastanku ove Skupštine, ipak nije od tog ovako pogrešno uzetog početnog roka nije taj izveštaj donet na pretres pred Narodnu skupštinu; ma da je od 10 juna više nego 3 meseca prošlo. Gospodo narodni poslanici, ja smatram da je ovo jedna teška povreda Poslovnika od strane Predsedništva Narodne skupštine i molim Predsedništvo ne samo zbog poštovanja poslovnog reda nego i zato da se narodu pribavi njegovo suvereno pravo da bude zastupan po jednom poslaniku ovde, da mi svi ostali povedemo o tome računa i da se pribavi poštovanje ne samo Ustavu koji garantuje da svaki srez ima svog poslanika nego i Poslovniku koji određuje da se u roku od 3 meseca taj predmet ima da raspravi. Moleći Predsedništvo Narodne skupštine da odgovori na ova moja pitanja izjavljujem da sam ih pokrenuo u najboljoj nameri da bi pribavio poštovanje Poslovnika i Ustava.

Potpredsednik Dr. Kosta Popović: Gospodo narodni poslanici, g. narodni poslanik Franja Gruber uputio je na mene 3 pitanja. Na prvo pitanje odnosno na odgovor G. Ministara i upućene interpelacije ne mogu ništa drugo da odgovorim što sam odgovorio g. Risti Đokiću da ovaj saziv još nije završen i Ministri imaće još vremena da odgovore. Što se tiče publikovanja i pisanja u dnevnim listovima, čast mi je izvestiti da Predsedništvo nema nikakve ingrencije, da li će se doneti u celosti ili izvesan deo interpelacija pojedinih narodnih poslanika. Treće pitanje o isticanju na dnevni red Otočackog mandata čast mi je saopštiti da po § 31 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini sama Narodna skupština utvrđuje dnevni red i kad Narodna skupština bude utvrdila taj dnevni red da se istakne mi ćemo ga istaći. Prelazimo na dnevni red. Prva tačka dnevnog reda: Pretres izveštaja odbora za proučavanje Zakonskog predloga o produženju važnosti Zakona o zaštiti zemljoradnika i o stavljanju na snagu pojedinih propisa Zakona o izvršenju i obezbeđenju. Reč ima izvestilac Nikola Sokolović.

Izvestilac Nikola Sokolović: Gospodo narodni poslanici, zakonom o zaštiti zemljoradnika od 19 aprila 1932 god. donesene su odredbe, kojima je bila osnovna namera, da, u vremenu potpune nerentabilnosti zemljoradničkih proizvoda, spreče, da se imanja zemljoradnička mogu prisilnim putem prodavati.

Po odredbi § 1 ovaj Zakon imao je da važi svega 6 meseci, jer se u tom roku imao doneti konačan Zakon

o konverziji zemljoradničkih dugova. Taj rok je na izmaku, jer ističe 20 ov. mes., a Zakon o konverziji još nije spremljen. Zašto to nije učinjeno? Postoje, gospodo, važni razlozi. Postojeći Zakon nije ulazio u rešavanje ekonomske krize našeg sela, već je on samo jedna privremena mera, jedna privremena odredba, da se spreči propadanje onih, koji su dužni. To je imalo da važi dotle, dokle se prostudira čitavo ovo pitanje, i sva ostala pitanja, koja su s tim u vezi. Pa i ova privremena mera imala je toliki uticaj na naš privredni život, da su se u javnosti, odmah posle stupanja na snagu ovoga Zakona, pojavile žalbe, iznosili nedostaci Zakona, kako na strani poverilaca, tako i na strani dužnika.

Taj Zakon, razume se, nije bio savršen, jer ne može hiti savršena ni jedna odredba, koja ulazi u labirint današnjih privrednih odnosa, ali oni nedostaci, koji su se na praksi zapazili kroz ovo vreme otkada je on na snazi, treba da nam posluže kao iskustvo kod konačnog i definitivnog rešavanja ovoga pitanja. Pristupiti konačnom rešavanju teško je bez potpunih i sigurnih podataka. To su pre svega podaci o samom iznosu ukupnog zaduženja, jer je to primarni element sa kojim se mora računati, potrebno je prikupiti podatke i s obzirom na subjekat i s obzirom na objekat zaduženja.

Iz jedne izjave, koju je G. Ministar poljoprivrede dao u javnosti, može se videti sa kolikim su teškoćama spojeni poslovi oko prikupljanja tih podataka, jer ti podaci nisu tačni, i kad se ispoređuju podaci, koji su prikupljeni s jedne i s druge strane, nastaju velike diferencije, a dokle ti podaci nisu sigurni, ne može se s njima operisati. To je samo jedan detalj iz teškoga posla, koji treba upotrebiti kod rešavanja ovoga pitanja.

Da kod ovoga pitanja treba postupati oprezno, imamo primera i iskustva u drugim državama; imamo slučaj da je jedna država, koja je po svojoj privrednoj strukturi vrlo bliska nama, donela bila jedan zakon o uređenju zemljoradničkih dugova, koji je zakon bio donesen sa mnogo dobre volje i liberalnih principa. Ali se odmah u početku pokazalo da je taj zakon nepravedan i da se mora u osnovi menjati. Da se ne bi to desilo i kod nas, moramo postupati sa svom potrebnom oprežnošću, bolje da se mi poslužimo tuđim iskustvom, nego da i sami padamo u iste greške.

Ovo su, gospodo, u glavnom vladini razlozi, koje je odbor Narodne skupštine primio kao razloge po pitanju osnove o razduženju, zbog kojih dosada nije podnesen Narodnoj skupštini i nije mogao biti ozakonjen novi zakonski predlog. Pred nama je 20 oktobar i nama ne ostaje ništa drugo nego da ovaj zakon produžimo još za izvesno vreme. Zbog toga Kraljevska vlada podnela je Narodnoj skupštini zakonski predlog, koji je zakonski odbor primio, i usvojio sve razloge u njemu. Ali je u samom predlogu učinio i ove izmene. Po Vladinom predlogu, ovaj rok produžen je na neodređeno vreme, dok je odbor smatrao da trajanje ovog zakona ograniči i da time da garanciju da će se raditi meritorno. To traže ovi razlozi: Zakon od 19 aprila je provizoran, ali ovaj provizorium ne sme da traje dugo, jer privredni život traži i izvesnu sigurnost, a ta sigurnost ovim zakonom dovela bi se u pitanje. Jer niko ne zna dokle će ovaj provizorium trajati. Ako ta sigurnost ne može da postoji u samoj privredi, ona mora da postoji u samom zakonodavstvu.

Kako Kraljevska vlada već duže vremena inten-

zavno radi na spremanju projekta o definitivnom rešenju ovoga pitanja, odbor smatra da taj posao može da se završi u roku od dva meseca i zbog toga je odbor kao krajnji rok predložio 20 decembar ove godine, do koga se roka ovo pitanje ima rešiti, ne prejudicirajući način na koji će se to pitanje rešiti.

Paragraf 3 zakona od 19 aprila precizira maksimum kamatne stope (Jedan glas: Ne za sve!)... razume se, ne za sve, već za ove dugove koji se u zakonu podvlačuju. U praksi međutim, pokazuje se da svi poverioci nerespektuju taj zakon, pa protiv takvih postupaka bilo je mnogo žalbi u javnosti i u ovom Domu. (Jedan glas: Oni veruju u njihov novac i za njih ne važi nikakvi zakon!)... e, sada to treba da ispravimo! Da se postavi sankcija i radi toga ovome zakonskom projektu odbor na predlog D-r Negosima, Živkovića dodao je svoj amandman koji glasi ovako:

Član 2

§ 3 Zakona o zaštiti zemljoradnika i o stavljanju na snagu pojedinih propisa Zakona o izvršenju i obezbeđenju dopunjuju se novim stavom 5 koji glasi ovako:

„5) Ako poverilac, i privolom dužnika, naplati na ime kamate, provizije, troškove ili slično iznos veći od onoga koji je dopušten po propisima stava 1 do 3, višak će se poveriocu na traženje dužnika odbiti od glavnice, a osim toga će se poverilac kazniti za prestupak zatvorom do 6 meseci i novčano do 5.000 dinara, u koliko se delo po krivičnom zakoniku nema strože kazniti. Ako je dužnik potpuno izmirio dug, može tražiti povratak pomenutog viška“.

2) Propis stava 1 o uračunavanju viška kamate preko dopuštenog iznosa, odnosno od dužnosti da se taj višak vrati, primenjivaće se i na kamatu naplaćenu pre stupanja na snagu ovoga Zakona a posle 20 aprila 1932 godine.

Izveštaj odbora glasi:

NARODNOJ SKUPŠTINI KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Odbor za proučavanje zakonskog predloga o produženju važnosti Zakona o zaštiti zemljoradnika i o stavljanju na snagu pojedinih propisa Zakona o izvršenju i obezbeđenju, na svojoj sednici od 15 oktobra 1932 godine proučio je zakonski predlog, te mu je čast predložiti Narodnoj skupštini da ga izvoli u celosti usvojiti sa izmenom koju je Odbor učinio u čl. 1 zakonskoga predloga i mesto reči: „pa nadalje“ dolaze reči: „pa do 20 decembra iste godine“.

Odbor je odredio za svog izvestioca g. Nikolu Sokolovića, narodnog poslanika.

15 oktobra 1932 godine

Beograd

Sekretar,
Nikola Sokolović, s. r.

Predsednik,
Dr. Ninko Perić, s. r.

Članovi: Nedeljko Praljak, dr. Ljudevit Auer, Vasilije Trbić, Joakim Kunjašić, dr. Bogdan Vidović, dr. Kožulj, Sergije Urukalo, Milinko Milutinović, Nikola Hribar, Milovan Lazarević.

Prema tome ceo tekst zakonskog predloga po izveštaju odborskom i sa primljenim amandmanom glasi ovako:

Član 1

Važnost Zakona od 19 aprila 1932 godine o zaštiti zemljoradnika i o stavljanju na snagu pojedinih propisa Zakona o izvršenju i obezbeđenju produžuje se od 20 oktobra 1932 godine pa do 20 decembra 1932 godine.

Član 2

(1) § 3 Zakona o zaštiti zemljoradnika i o stavljanju na snagu pojedinih propisa Zakona o izvršenju i obezbeđenju dopunjuje se novim stavom 5, koji glasi ovako:

5) Ako poverilac, i privolom dužnika, naplati na ime kamate provizije, troškova ili slično iznos veći od onog, koji je dopušten po propisima stava 1 do 3, višak će se poveriocu na traženje dužnika, odbiti od glavnice, a osim toga će se poverilac kazniti za prestupak zatvorom do šest meseci i novčano do 5.000 dinara, ukoliko se delo po Krivičnom zakoniku nema strože kazniti. Ako je dužnik potpuno izmirio dug, može tražiti povratak pomenutog viška“.

(2) Propis stava 1 o uračunavanju viška kamate preko dopuštenog iznosa, odnosno o dužnosti da se taj višak vrati, primenjivaće se i na kamatu naplaćenu pre stupanja na snagu ovoga Zakona, a posle 20 aprila 1932 godine.

Član 3

Ovaj Zakon stupa u život kad ga Kralj potpiše a dobija obaveznu snagu kad se obnaroduje u „Službedim novinama“.

Ja vas molim, gospodo narodni poslanici da ovaj Zakon ovako i primite.

Potpredsednik Dr. Kosta Popović: Prelazimo na pretres ovoga zakonskog predloga. Ima reč g. Dr. Lončarević.

Dr. Ivan Lončarević: Gospodo narodni poslanici, iz govora g. Ministra poljoprivrede o hitnosti ovoga zakonskog predloga o produženju zakona o zaštiti zemljoradnika, i zakona o izvršenju, mi smo pronašli da je samo po sebi bilo jasno, što se tražila ova hitnost. To je bilo zbog toga, što nije bilo vremena, da se ovaj predlog zakonski raspravi po redovitom postupku ovde u Narodnoj skupštini. Gospodo, razlog vladin za hitnost bio bi na svom mestu samo u slučaju, da Kraljevska vlada nije imala nekoliko meseci vremena na raspoloženju za pravodobno i pravovremeno donošenje ovoga zakona. Ali vlada je imala na raspoloženju pet meseci za donošenje ovoga zakona, pa ga ona za čitavo to vreme nije donela. Ona je izbegavala Narodnu skupštinu, i na kraju kad nije ništa spremila za rešenje ovog pitanja, ona je prosto podnela predlog da se ovaj dosadašnji zakon produžuje i dalje. Gospodo, ovo izbegavanje rada i kontrole Narodne skupštine nameće nam jedno ozbiljno pitanje: da li nam uopšte Narodna skupština treba, ili ne treba.

Izgleda, gospodo, da Vlada misli da Narodne skupštine ne treba, po gotovu Vlada u kojoj sede ljudi iz onoga vremena kada nije bilo Parlamenta pa su se naučili vladati bez ikakve kontrole. Gospodo, znači to da Vlada ili misli da Narodna skupštine ne treba i da za nju u opšte nema dnevnoga reda ili, napokon, da Vlada ništa ne radi za narod i za njega ništa ne mari. I to sve u ovome sudbonosnom vremenu koje svi prezivljujemo a po gotovo naš seljački svet, Vlada Skup-

štinu ne saziva a i kada je sazove predlaže suvoparan dnevni red ili samo produženje staroga dnevnoga reda!

Gospodo, što smo zapazili kod ovog kratkog zakonskog predloga, i što mu se mora zameriti to je da vladin predlog nema roka trajanja ovome zakonskom predlogu. Kad se donosio Zakon o zaštiti zemljoradnika od 19 aprila onda mu je dat polugodišnji rok trajanja. Vlada se tada poslužila izgovorom da je taj rok od polugodišnjeg trajanja stavljen za to, da bi Vlada videla kakve će biti ekonomske i gospodarske prilike u zemlji kada bi se imalo pristupiti definitivnom sredi vanju seljačkih dugova. U stvari, izgovor nije bio istinit, Vlada je onda samo htela da ima vremena, koliko se sećam, da bi mogla doneti jedan zakonski predlog koji bi bio definitivni, ali sad kad je Vlada podnela predlog, — ja ne znam, Ministar sada nije govorio i nije kazao da li prihvata predlog većine — sada kada Vlada traži produženje, nema roka, a to znači, da ona sebi i svome neradu i nemaru otvara širom vrata. Ako bi se gospodo, bio primio predlog vladin da nema roka trajanja ovome Zakonu, onda bi značilo da Vlada ne bi imala ni toliko nužde koliko je imala do sada da u ovome vremenu, koje dolazi, reši definitivno pitanje seljačkih dugova. Ako se uvaži da je i onda odbor većine napravio jednu dobru izmenu i zatražio da se rok trajanju ovoga zakona produži samo za dva meseca, što je suviše, a za to vreme od dva meseca trajanja ovoga zakona daje meni pravo da stavim primetbe koje su se mogle staviti ovome zakonu koji sada produžujemo, a koje su se primetbe u praksi pokazale kao nužne da se stave. To je pre svega pitanje §-a 8 Zakona o zaštiti zemljoradnika po kome je ostavljena sloboda Privilegovanoj agrarnoj banci, Državnoj hipotekarnoj banci i seljačkim zadrugama da mogu seljake upropašćivati i ostalim seljačkim verovnicima, bili to banke ili obični privatni poverioci, pa makar i seljak prema seljaku, da se svima tim ostalim verovnicima može nanositi nepopravima šteta. Gospodo, za to što nisam bio član odbora za izradu ovoga zakonskog predloga o produženju zakona o zaštiti zemljoradnika, nisam imao čast da prisustvujem sednicama pa nisam mogao ni čuti šta je g. Ministar poljoprivrede izjavio na moju adresu, da bih mogao da mu odgovorim.

Gospodo, ja pre svega mislim da je za ovakvu jednu izjavu o meni bilo mesta ovde u Narodnoj skupštini, i gospodin Ministar poljoprivrede, u vezi sa mojom interpelacijom o radu Privilegovane agrarne banke, kad je imao nešto da izjavi, trebao se pobrinuti da g. Predsednik Narodne skupštine stavi tu interpelaciju na dnevni red, pa da na nju ovde odgovori. Ali, gospodo, zato što je tamo bilo naših drugova, koji su članovi ovog odbora, ja sam saznao za jednu netačnost iz govora gospodina Ministra u vezi sa pokretanjem ovoga pitanja sa moje strane. Ja sam, gospodo, u ovoj interpelaciji tvrdio, da je u vremenu kad smo donosili Zakon o zaštiti zemljoradnika, Privilegovana agrarna banka baš u tome vremenu — ja sam kao poslednji govornik u ime opozicije govorio 15 aprila, a 16 aprila vratio sam se kući, — da je dan pre toga Privilegovana agrarna banka prodala jednom seljaku za jedan vrlo mali dug čitavo imanje od 17 jutara sa kućom i sa ovlašćenjem na zemljišnu zajednicu i da je sve to ona sama kupila za jednu bagatelnu cenu od 12.000 dinara. Zamislite, gospodo, za 12.000 dinara kuća sa ovlašćenjima pravnim! Ta samo ovlašćenička prava koštaju 3.000 dinara, a kuća 9.000 dinara, pa bila i od čerpića i od blata. Privilegovana agrarna banka zaradila je

na toj kupovini na račun ovoga seljaka i na račun ostalih poverilaca 17.000 dinara. Gospodin Ministar poljoprivrede je smatrao da je ovo moje saopštenje učinilo strašan utisak, ja vidim da ono takav utisak i na vas ostavlja, pa je pokušao da tvrdi da sam ja bio taj, koji sam i tražio dražbu nekretnina. Ja sam doista tražio dražbu, ali ne za svoj račun, nego kao advokat, za moga seljaka, za nekoga Šubića iz Martinaca (Glasovi: Vi ste dakle izazvali prodaju!) Ja sam zatražio prodaju onda, kad nije ni bilo zakona o zaštiti zemljoradnika i kad sam na ovo imao pravo ne ja, nego moj seljak prema svome seljaku. Dražba je bila održana 15 ili 16 aprila, ne sećam se tačno, i ja nisam ni pristupio dražbi, i ta se dražba s toga ne bi mogla ni održati, to zna svaki kome je poznat naš postupak, ali je Banka podnela molbu i pridružila se traženju prodaje, pa je sama ovo imanje prodala i sama ga i kupila. Ja ovo iznosim sve zato da ispravim netačno tvrđenje gospodina Ministra u koliko se na mene odnosi. (Jedan glas: Vi ste saučesnik prodaje!) Nikakvog moga saučesća ovde nema, ako vi znate šta je saučesništvo. Ja znam da sam ja izišao van i prodavao ovo imanje, da bi se ono mnogo bolje prodalo i da bi se mogao namiriti i moj klijenat. Ali, kao što rekoh, ja nisam ni pristupio dražbi, niti sam pak išao na ročište za razdeobu kupovne cene. Ko u to ne veruje, neka ode da razgleda akta, pa će se uveriti da je sve tačno što ovde iznosim.

Iz ovih razloga smatram, da u ovaj Zakonski predlog o produženju zakona o zaštiti zemljoradnika treba uneti odredbu, da se njegove ustanove tiču svih verovnika, a ne samo privatnih banaka i privatnih ljudi, nego baš i ovih povlašćenih novčanih zavoda.

Gospodo, ako se Kraljevska vlada sa skupštinskom većinom ne slaže sa ovim mojim shvaćanjem, onda to daje još jedan nov dokaz, da joj nije stalo do zaštite zemljoradnika. Gospodo, Kraljevska se vlada ne može braniti prigovorom, da su odredbe zakona o zaštiti zemljoradnika dovoljne, jer one nisu dovoljne ni ovakve kakve su danas.

Gospodo, ko je imao bilo kakvu praksu kao advokat po ovome zakonu o zaštiti zemljoradnika, zna, da te odredbe nisu dovoljne, naročito nije dovoljan prvi paragraf koji govori o obustavi prinudne uprave, t.j. obustavi sekvestracija provedenih u cilju izvršenja, odnosno obezbeđenja.

Gospodo, Kraljevska vlada će se braniti opet prigovorom, da je Uredba Ministarstva pravde za izvršenje ovoga zakona autentično protumačila izvesne ustanove zakona o zaštiti zemljoradnika. Kao što se obično, gospodo, dešava da se tumači ono što je razumljivo a ne ono što je nerazumljivo, tako smo mi i sa ovom uredbom koja je imala za cilj da protumači autentično pojedine odredbe dobili tumačenje samo onih ustanova koje su jasne. A, gospodo, one odredbe, koje nisu jasne, one nisu protumačene. To je baš slučaj naročito sa pitanjem obustave prinudne uprave i obustave sekvestracije. Glavni spor u Zakonu o zaštiti zemljoradnika nastao je baš oko tumačenja toga paragrafa u našoj jurikaduri. Ja sam baš kao advokat zatražio nekoliko puta za izvesno lice da mu se provedena sekvestracija njegovog imetka obustavi za 6 meseci. I, gospodo, kakvo sam ja rešenje dobio? Ja sam dobio rešenje da se po Zakonu o zaštiti zemljoradnika obustave te sekvestracije. Ali ko zna šta je moguće po našem građanskom postupku, taj zna na koji se način vrlo lako mogu izigrati ove odredbe, i to ovako: jer je sekvestracija provedena,

postoji sekvestarski prinudni upravljač. Taj prinudni upravljač kad dobije od suda odluku da se obustavi sekvestracija i preda posed dužniku — a to su sudci izmislili u nestašici ovih sankcija, — da se nalaže ovima da te nekretnine predaju u posed ovršniku. Sekvestar je onda javio da on to ne može izvršiti, jer je on te nekretnine prodao u zakup iks ipsilonu. I, gospodo, sada se pred sud stavlja treća osoba, koje se zakon o zaštiti zemljoradnika ništa ne tiče. Ona se upela na svoje pravo poseda. I kada je seljak, zaveden odredbom Zakona o zaštiti zemljoradnika, sam otišao i ušao u posed, on ga je tužio i seljak je bio osuđen. Platilo je još i troškove. Nekoliko takvih slučajeva imao sam i ja. Druga instanca je za vreme od 6 meseci dospela da rešava ovo pitanje. Treća instanca — imam baš ja jedan slučaj — dosad nije još dospela da rešava ovo pitanje.

I mi sad ovo, gospodo, produžavamo i dalje, a ovo, najvažnije sporno pitanje u celoj stvari neće se još meritorno rešiti. Druga instanca je raspravljala i zaključila jedanput da se preda u posed, a drugi put da se ustanove zakona o zaštiti zemljoradnika ništa ne tiču zakupnika kao trećeg lica. Imamo dakle i jednih i drugih rešidbi. Ministarstvo pravde, koje bi trebalo da se brine o jednoobraznom rešenju, donelo je Uredbu, ali nije smatralo za vredno ovako važno pitanje da iznese pred opštu sednicu Stola sedmorice, kao Kasacionog suda, koji bi imao da donese jedno rešenje merodavno za sve. I, gospodo, sada, ovom prilikom, kad mi rešavamo o ovoj stvari, treba to meritorno rešiti i doneti odredbu da se ustanove zakona o zaštiti zemljoradnika tiču i trećih osoba, pa bio to prinudni upravljač — sekvestar, i da ih mora predati u roku od 24 sata dužniku zemljoradniku.

Gospodo, kada bi mi podvrgli sve ustanove zakona o zaštiti zemljoradnika kritici, kao što bi to morali učiniti sada kada ga produžujemo, ja mislim da bi retko koja odredba toga zakona ostala cela i nepošteđena. Ja, gospodo, tvrdim da dužnici seljaci, naročito oni u našim krajevima neće imati od toga nikakve praktične koristi, kao što nisu imali ni do sada od zakona o zaštiti zemljoradnika. Tako kritiku naročito ne bi mogla izdržati odredba o stavljanju na snagu propisa o izvršenju i obezbeđenju od 9 jula 1930. Od svih tamo nabrojanih povlastica u § 4 seljaci imaju samo štetu, jer se nekretnine moraju procenjivati. Zovu se veštaci na ročište, to stoji novaca, eventualno sudija smatra da su nekretnine veće vrednosti i onda mora odrediti po svome uverenju čak i ročište na licu mesta, a to može da bude udaljeno i po 20 kilometara, pa je i to veći trošak, a na kraju krajeva do dražbe ipak dođe, a zna se da onaj koji je dužan mora platiti ne samo glavnicu nego i sve troškove. Ali onaj, koji je predlagao i sastavljao ovaj zakonski predlog o stavljanju na snagu izvesnih samo-propisa o izvršenju i obezbeđenju, zaboravio je da postavi i one druge zakonske ustanove koje su u vezi sa ovim, a koje su vrednije da se stave na snagu nego ove koje su sada stavljenе i koje se i dalje produžuju. Upućujem samo na jedan slučaj, i to na zakonski propis glede dozvole dražbine nekretnina. Kod nas, ne znam kako je u Srbiji, mi smo za traženje dražbe nekretnina morali imati ovršni naslov, pravomoćan iskaz dugovanja, zatim još i stupanj plenidbe, što kod nekretnina znači uknjižbu prava zaloga. Po ovome to ne treba. Dakle jedan se trošak manje meće na teret seljaku i onima drugima za koje je to dozvoljeno. Ali, kad se jedan postupak može pojeftiniti, onda to treba i učiniti, pa onda kad

se već recitiraju izvesne ustanove iz jednog zakona, onda treba recipirati one koje su od koristi, a ne one koje su od štete. Od svih prigovora, koje sam ja, kada sam poslednji put govorio o ovome zakonu, izneo, ostaje još i prigovor, da se na ovaj način ne može rešiti pitanje seljačkih dugova, a gospodo, ne može se rešiti na način, koji je gospodin Ministar poljoprivrede izneo u svom govoru u Dugom Selu 9 ovoga meseca.

U tom je govoru, gospodo, g. Ministar poljoprivrede ustvrdio da konverzija seljačkih dugova ne znači ništa drugo nego da se kratkoročni dugovi pretvore u dugoročne i da se daje oduška našem seljaku da plati svoje dugove kasnije kad se privredne prilike poboljšaju. (Branko Avramović: gospodin Ministar poljoprivrede pametno je kazao.)

Gospodo, ma da gospodin narodni poslanik Avramović tvrdi da je g. Ministar poljoprivrede pametno kazao, ja ipak, gospodo, moram tome da prigovorim. Moram da prigovorim pre svega to, da niko pa ni g. Ministar poljoprivrede ne može znati kad će se prilike poboljšati pa da seljak odgovori svojoj obavezi. To je važno, gospodo, i najglavnije. Ako g. Ministar poljoprivrede tvrdi da treba kratkoročne zajmove pretvoriti u dugoročne i ove platiti kad se prilike poboljšaju, onda on treba kao i mi da zna približno kad će se prilike poboljšati. Dakle to je važno i još kako važno. Glavni je prigovor ovakvom rešenju seljačkog dugovanja to, da su prilike sad takve da seljaci neće moći odgovarati ne samo svojim kratkoročnim obavezama nego neće moći odgovarati ni dugoročnim svojim obavezama. Kako, dakle g. Ministar poljoprivrede a sa njime i Kraljevska vlada misle rešiti pitanje seljačkih dugovanja, kad seljaci nemaju novčanih sretstava za isplatu kratkoročnih kredita, pa neće naravno imati i za isplatu dugoročnih anuiteta, ako se takav zakonski predlog bude ozakonio. Gospodin Ministar poljoprivrede držao je u Dugom Selu doduše jedan govor u kome je priznao, da to pitanje treba rešiti tako, da se oni isplate ali je odmah rekao i to, da za to nema novčanih sretstava i da bi najbolje bilo, da se to pitanje seljačkih dugova reši jednim spoljnim zajmom. Kad smo kod toga govora g. Ministra poljoprivrede u Dugom Selu koji je objavljen u „Politici“ beogradskoj, moram istaći da taj govor sadrži u sebi zanimljive iako čudne i neverovatne tvrdnje. Tako je g. Ministar poljoprivrede izjavio, da bi se seljački dugovi mogli regulisati da su normalne prilike, spoljnim kreditom, ali da je u ovim poremećenim odnosima to teško. Izjavljuje dalje, da je to teško zbog toga što neprijatelji ove zemlje pronose o njoj glasove o nemirima i uzburanama i time ubijaju kredit svoje zemlje u inostranstvu, od koga kredita imali bi koristi seljaci, trgovci, zanatlije i industrijalci. (Čuje se: To je g. Ministar govorio za masu.) Ja moram da se na to svrnem, jer prilikom ove debate mi nismo čuli g. Ministra poljoprivrede da govori jer posle g. izvestioca niko nije govorio za, nego sam ja odmah dobio reč da govorim protiv.

Gospodo, što je najsenzacionalnije u tome govoru g. Ministra poljoprivrede, to je što je g. Ministar izjavio da se kredit dobija na obraz i dobar glas, a onaj koji je bio rasipan, on nije dobio kredit. Svakome, gospodo, kome je stalo do budućnosti ove zemlje, mora se zgroziti na izjavu jednoga člana Vlade na ovakvom jednom javnom zboru.

Gospodo, te izjave znače da su neprijatelji ove zemlje toliko moćni da svojim neistinitim glasovima o nemirima i bunama u našoj zemlji mogu ubiti naš

kredit u inostranstvu i ne samo da ga mogu ubiti nego da su ga i ubili, tako da mi ne možemo ovo pitanje regulisanja seljačkih dugova rešiti, jer gospodin Ministar kaže da se ono normalno može rešiti isplatama a mi to ne možemo, jer ne možemo dobiti spoljni kredit u tu svrhu. Dakle postoji, gospodo, ovde jedna tvrdnja da nam je ubijen kredit u inostranstvu a to mi nikada nismo čuli ni od jednog člana Kraljevske vlade. Mi smo čuli mnogo puta g. Ministra finansija ovde ali to nikada nismo čuli. To je tvrdnja od strane jednoga člana Kraljevske vlade a i postoji priznanje g. Ministra poljoprivrede da Kraljevska vlada nije ništa učinila da se glasovi o nemirima i bunama, koji nam ubijaju kredit u inostranstvu, tamo pobiju ili neutralizuju. (Žagor). Ne može Ministar govoriti na zboru nešto drukčije nego ovde. Gospodo, svakome je danas sasvim razumljivo, i sasvim je prirodno, da se neprijatelji u borbi služe načinom i oružjem kako oni smatraju da je njima najzgodnije i šato, gospodo, nije nikakvo čudo što neprijatelji ove zemlje pronose glasove o nemirima i bunama. To je, gospodo, borbal (Jedan glas: Neko ih pomaže!) Pomaže ih g. Ministar poljoprivrede. Ali, gospodo, čudo je da Kraljevska vlada nije ništa učinila da se efekt ovakvog rada neprijatelja ove zemlje paralizuje. Ovih dana, gospodo, na primer, šire se najfantastičniji glasovi o bunama i nemirima u Jugoslaviji.

Potpredsednik Dr. Kosta Popović: Molim Vas, g. poslaniče, da se pridržavate dnevnoga reda.

Dr. Ivan Lončarević (nastavlja): Gospodin Ministar nije govorio ovde o zakonu ali je govorio na zboru. (Žagor i prigovori) Ja se čudim, gospodo, da se vi revoltirate. Ja se ne dam buniti u svome govoru i nemojte me koregirati, jer ja imam pravo da govorim. Kakvo je to shvatanje prava narodnog poslanika! Vi ćete govoriti kad ja budem dovršio. (Jedan glas: Podnesite interpelaciju!) Ja sam interpelirao nekolicinu gospode Ministara ali niko mi od njih nije odgovorio. Gospodo, ja ću biti brzo gotov i molim da me saslušate, jer me bukrom nećete sprečiti; ja ću samo ovde stajati i čekati da dovršite. Kakav je to način! Svega jedan govornik pa nećete da saslušate ni njega jednoga (Jedan glas: Pa ne možemo svašta slušati!)

Gospodo, objektivna evropska javnost, kao na primer ona u Engleskoj, za nju ne možete reći da nije objektivna i da nam nije prijateljski naklonjena. (Jedan glas: A kako je informisana?) Eto, gospodo, londonski „Tajms“ obaveštava da u ovoj zemlji postoje prave borbe između trupa i ustaša. Ja sam imao prilike da vidim i kartu bojišta sa obzirom na t.zv. pobune u Lici i ja, gospodo, pitam Kraljevsku vladu i g. Ministra poljoprivrede šta je ona učinila da u inostranstvu suzbije ovako rdavo obaveštavanje o našim unutrašnjim odnosima.

Potpredsednik Dr. Kosta Popović: Molim Vas ponovo, gospodine poslaniče, da se pridržavate dnevnog reda.

Dr. Ivan Lončarević (nastavlja): Gospodine Predsedniče, videćete da je to važno u vezi sa mojim daljim izlaganjem.

Ja, gospodo, pitam nadalje Kraljevsku vladu da li se takva strašna i užasna obaveštenja pobijaju sa činjenicom da je u Zagrebu doterano preko 90 seljaka, da se u Zagrebu priča da je u Lici uhapšen o preko 200 osoba, da se tamo nalazi general Marković sa izvanrednim ovlastima, da se tamo nalazi i zloglasni sreski načelnik zagrebački Huzjak sa vlašću nad pet

srezova, opet sa izvanrednim ovlastima? Dalje, da narod tamo izdržava žandarmeriju, da se zatvaraju dućani trgovcima u Gospiću, da se zapečaćuju kase i t. d....

Potpredsednik Dr. Kosta Popović: Molim Vas, Gospodine poslaniče, da govorite o predmetu, jer to nema nikakve veze sa predmetom.

Dr. Ivan Lončarević (nastavlja): Vidićete, gospodo, da ovo ima veze sa predmetom. Jer gospodo ne samo da Kraljevska Vlada ništa nije učinila da se javnost u inostranstvu istinito obavesti nego ono nije ništa učinila ni da se naša domaća javnost istinito obavesti o događajima u našoj zemlji. Niko od nas, gospodo, ne može da zna odnosno da kaže da zna tok događaja u Lici. Iz one famozne izjave gospodina Ministra poljoprivrede sledi da ako je Kraljevska Vlada eventualno nešto i preduzela da suzbije glasove u inostranstvu o nemirima i uzbunama koji se od naših neprijatelja pronose u inostranstvu radi suzbijanja našega spoljnog kredita, da taj rad Kraljevske Vlade nije u inostranstvu uspeo dok Kraljevska Vlada preko jednoga svoga člana izjavljuje da ne može zaključiti spoljni zajam za regulisanje pitanja našeg seljačkog zaduženja. To znači da su neprijatelji ove zemlje u inostranstvu, zahvaljujući slabosti Kraljevske Vlade, jači od nje. Znači da je ugled našeg neprijatelja u inostranstvu jači od ugleda ove Vlade koja upravlja ovom zemljom. (Čuje se: To ne znači). Znači gospodo.

Ovo gospodo što sam ja izneo donela je beogradska „Politika“ i to nije cenzurisano i prirodno je da ja ne mogu pretpostaviti da to nije istina. Izveštaj o tome govoru donelo je i „Vreme“ ali je taj pasus tamo cenzurisano! I, gospodo, što je najstrašnije u toj izjavi Gospodina Ministra poljoprivrede to je tvrdnja, da se kredit dobija na obraz i na dobar glas, a onaj koji je rasipan i nije solidan taj kredit ne može da dobije. Ja sam nekoliko puta pročitao taj govor Gospodina Ministra poljoprivrede i nisam mogao verovati da je Gospodin Ministar mogao ovakve tvrdnje izneti u bilo kakvoj vezi sa pitanjem našeg spoljnog kredita. Zna li Kraljevska Vlada i g. Ministar poljoprivrede šta znači tvrdnja jednoga aktivnog člana Vlade da ne možemo dobiti spoljni zajam, a odmah zatim tvrditi da se kredit dobija na obraz i dobar glas a da ga ne može dobiti ko je rasipan i nesolidan?! Strašno je, gospodo, da se to kaže ali se ovde mora sve kazati, jer ja zastupam mišljenje da nema nikakve tajne pred narodnim poslanicima, strašno je kazati da bi obraz mogao biti ukaljan, da je ona rasipna, nesolidna itd. Ja, gospodo, odbijam i mogućnost toga što iznosi Gospodin Ministar poljoprivrede. Nema ona takvih neprijatelja koji bi mogli uspeti da njen obraz ukaljaju. (Glasovi: Tako je! Jedan glas: Sad si izašao na pravi put!) Ja ne mogu pretpostavljati da je ova zemlja na rdavom glasu u inostranstvu. Celokupno inostranstvo u našoj zemlji ima svoje legacije ovde koje ga moraju istinito izveštavati o svima događajima u našoj zemlji. Inostranstvo, i to ono ozbiljno inostranstvo, kapitalističko, novčarsko inostranstvo, ako mu je do istinitih informacija o našoj zemlji, može ih uvek ovde dobiti, pa se zato nikakvi glasovi o nemirima i uzbunama u našoj zemlji, na očigled ovih informacija, ne mogu uzeti za ozbiljne i ne mogu potkopati i ubiti kredit naše zemlje u inostranstvu.

Isto tako nije istina, da je ova zemlja rasipna i da nije ozbiljna, kako G. Ministar u svome govoru navodi. (Prigovori, — Ministar poljoprivrede: Nisam ja to

rekao!) Naprotiv ovoga, velika je istina, što je prodrlo u inostranstvo, da oni, koji ovom zemljom vladaju, nisu štedljivi, nisu solidni u svojim postupcima vladanja, i to je razlog zbog koga ova zemlja ne može dobiti kredit sve dok na njenoj upravi budu ljudi koji su rasipni i koji su nesolidni. (Čuje se: To vi kažete!) To je G. Ministar rekao.

A nama, gospodo, svima, koji odlučujemo da li će se rad ovakve Kraljevske Vlade, koja je rasipna i nije solidna, koja spreha da se dobije kredit u inostranstvu i reguliše pitanje seljačkih dugova, ili pokazuje da joj nije stalo do definitivnog regulisanja seljačkih dugova, odobriti — sveta je dužnost da svi ustanemo protiv takve Vlade i takvog njenog rada. A, gospodo, to ja činim ovim i zato koliko bi mi glasali za ovaj Zakon kao jedna seljačka poslanička grupa, ne bi se smelo smatrati da je to bilo kakvo poverenje Vladi.

Potpredsednik Dr. Kosta Popović: Reč ima Gospodin Ministar poljoprivrede. (Pljeskanje) *Dr. Ivan Lončarević:* Ipak sam dobio, jer sam izazvao g. Ministra da govori!

Ministar poljoprivrede Juraj Demetrović: Ja mogu samo da kažem da ste govorili onako kako ste govorili, jer time niste ništa koristili ugledu naše zemlje, nego naprotiv sve ste učinili da uradite na štetu ugleda naše zemlje. (Uzvici: Tako jel!)

Gospodo narodni poslanici, zakonski predlog, koji je pred vama, predstavlja produženje dosadašnje zaštite zemljoadnika, kako ste izglasali u Narodnoj skupštini i formalisali Zakonom od 19 aprila. Jedina novina, koja se nalazi u tome Zakonu, jeste to, da se predviđa izvesna sankcija i to na taj način, i to inicijativom samog odbora, što je ušlo u zakonski predlog da u koliko je kama bila naplaćivana posle 20 aprila u većim iznosima nego što Zakon predviđa, da se to što je više naplaćeno ima odbiti od glavnice duga. (Uzvici: Tako jel!) Ta sankcija znači to da se ima povoditi ona zakonska odredba, koja postoji, a u buduću ko se ne bi pridržavao zakonske odredbe u ovom Zakonu, predviđa se i izvesna krivična sankcija. (Pljeskanje). Kraljevska vlada nije se protivila tome amandmanu, nego je prepustila na volju samom odboru da tu stvar reši onako kako smatra da je u interesu naša i zemlje.

Druge izmene u ovom Zakonu nisu predviđene, izmene koje bi išle na to da se pojedine odredbe Zakona menjaju ili dopunjuju, nego se ostalo samo na tome da se pribave sankcije za postojeći Zakon.

Kad bismo, gospodo, išli u rešavanje pitanja šta bi trebalo da se menja u ovom Zakonu, onda je nesumnjivo da bi imali pred sobom nov zakonski projekat, a to u tako kratkom vremenu nije bilo moguće učiniti. Taj zadatak ima Narodno Predstavništvo da reši kad bude dobilo nov zakonski predlog.

Prigovori su, gospodo, stavljeni odnosno toga zašto u vladinom predlogu nije bio predviđen rok dokle ovaj Zakon ima da važi. Vlada nije htela da prejedica odluku same Narodne skupštine i da vezuje ruke Narodnoj skupštini u kome će odrednom roku nov Zakon doneti. Odbor je mislio da će rok od dva meseca biti dovoljan a ja sam izjavio i izjavljujem da se novi zakonski predlog nalazi na razmatranje u Kraljevskoj vladi i da će on u novom sazivu posle 20 o. m. biti podnešen Narodnoj skupštini.

Možda, gospodo, da kažem i to da je novi predlog raden na bazi uvažavanja naših privrednih i finan-

siskih prilika. Ako bi se htelo doneti rešenje u pravcu samo zakonske zaštite zemljoadnika, onda bi to bio lak i jednostavan posao. Međutim u Zakonu od 19 aprila predviđeno je da će se pristupiti konverziji seljačkih dugova. Taj zadatak imala je Kraljevska vlada pred sobom. Da to možemo učiniti, da možemo pristupiti konverziji seljačkih dugova, moramo pre svega znati koliko iznose ti dugovi, a osim toga potrebni su nam podaci i u tome pravcu koliko iznose zaduženja po pojedinim kategorijama poseda. Mi bismo mogli da predložimo i donesemo Zakon o konverziji seljačkih dugova, ali i da rizikujemo da ćemo već sutra dan taj Zakon menjati.

I to se događalo, gospodo, i mi vidimo u najnovije vreme takve slučajeve gde se na brzu ruku kakav Zakon doneo pa da se morao menjati i opozivati. Mi smo prema tome pošli drugim putem da ispitamo kako stoji sa seljačkim dugovima u našoj zemlji. Mi smo slušali ocene koje su dolazile iz krugova novčanih zavoda, gde se postavila tvrdnja da seljački dugovi iznose tri i po milijarde. Bilo ih je, koji su predviđali i nešto više, ali ja nisam čuo da bi seljački dugovi iznosili više od četiri do pet milijardi. Mi smo pravili anketu putem Agrarne Banke i došli do poznatih cifara. (*Aleksandar Dodić:* Treba i poverioci da se prijave!) Ako bi se poverioci imali da prijave, onda bi tu imala da bude, u vezi sa sprovođenjem konverzije, i jedna sankcija. U određenom roku ako bi se prijavili Sudu, onda bismo dobili podatke, jer inače ne bi imali pravu sliku o visini zaduženja. To je bio razlog zašto se pristupilo ispitivanju zaduženja na ovaj način. To ispitivanje nije bilo lako ni jednostavno. Taj je posao trajao mesecima i posle toliko dugo vremena ja sam bio u stanju da dam javnosti obaveštenja na osnovu razrađenih podataka za 88% opština.

Ja Vas, gospodo, moram da potsetim na to, da su ti rezultati tek nedavno bili sačinjeni i da sam u mesecu oktobru, pre nekih desetak dana, ako se ne varam, bio tek u stanju, da saberem i dam podatke o visini zaduženja po raznim kategorijama seljačkog poseda. Pri izrađivanju takvog zakonskog predloga važno je poznavanje samog stanja stvari. Osnove, koje su postojale i koje su bile zamišljene, kako da se reši pitanje seljačkog duga, te su osnove na bazi manje cifre druge, a na bazi veće cifre sasvim su druge. I prema tome dokle nismo imali tačne cifre, mi nismo mogli, gospodo, ni sami da se opredelimo na koji način taj problem treba da se rešava. Nesumnjivo je to, da su ovi podaci, koje sada imamo, imale celu javnost i mnogog i mnogog ekonomistu našeg ali su na to, da revidiraju svoje mišljenje, koje je imao ranije, kako bi se problem zemljoadničkih dugova rešio. (Jedan glas: Da li bi se podaci mogli smatrati kao tačni?) U pogledu tačnosti mogu da vam kažem samo to, da ima prema tim podacima sigurnosti, da je u izvesnim slučajevima bilo preeranih prijava o visini duga, ali, s druge strane, stoji i to, da u mnogim i mnogim slučajevima, u mnogim i mnogim mestima nisu svi dužnici podneli svoje prijave. Nesumnjivo je to, da ove cifre mogu da budu samo apoksimativne. Da li će kompenziraju oni dugovi, koji nisu prijavljeni, sa onim prijavljenim koji prelaze realno zaduženje, to je, gospodo, naravno jedna neizvesnost, ali, u svakom slučaju, po mom mišljenju, diferencije ne mogu biti velike. I ako, gospodo, dopustimo da, možda, zaduženje

ne iznosi 7 milijardi, možda će biti cifra od 6 i po milijardi tačna, svakako moramo računati s tim, da se seljački dugovi kreću između 6—7 milijardi dina a. Rekao bih, gospodo, to, da sam fakt o visini zaduženja bitno utiče na to, na koji način se taj problem ima da reši. Kad uvažite to, što je do sada rađeno, kako je spreman materijal, da dođemo do potrebnih posebnih podataka, onda ćete, gospodo, uvideti i to, da jedna osnova, koja bi se bila dala i podnela Narodnoj skupštini bez dovoljno razrađenih podataka, ne bi mogla da odgovori i ne bi mogla da zadovolji, da bismo reskurali da donesemo na osnovu nedovoljnog poznavanja stvari jedno rđavo rešenje. I zato mislim da je manje štete, ako je bila stvar nešto duže potrajala i da će biti manje štete od toga, ako se dosadašnji Zakon za jedno izvesno vreme produži. A, gospodo, ja sam uveren, da je mogućnost tu, da možemo pre isteka roka od dva meseca dana doneti nov zakon. Na taj način moći ćemo zadovoljiti one, koji taj zakon toliko očekuju, a i moći ćemo da unesemo u taj zakon i takve odredbe, koje će imati karakter olakšanja opštih ovih odnosa, olakšanja tamo, gde su ona apsolutno potrebna.

Kod toga, razume se, moramo da vodimo računa i o kreditnim odnosima uopšte, a specijalno o samim poveriocima; moramo da vodimo računa, gospodo, o tome da ulagači, koju predstavljaju takođe dobar deo našeg naroda, da ti kod toga ne postradaju, da se i o njima vodi računa, Uzimajući na jednoj strani, gospodo, izaziva se nevolja i na taj način ne bismo stvorili ni pravilno, ni pravedno rešenje. (Žagor—Jedan glas: Treba, gospodine Ministre, pribaviti potrebne podatke koliko su ulozi na štednjul)

Toliko, gospodo, kao prethodno obaveštenje, kako se radilo i kakva nama: a postoji. A što se tiče daljeg, o tome svemu imaćemo prilike obsežno da govorimo kada taj Predlog zakona dođe na dnevni red.

U vezi s time, gospodo, kako sam sada to pitanje obrazlagao jeste i moj govor, koji sam držao u Dugom Selu. Ja tamo nisam dao prikaz definitivnog rešenja toga pitanja, nego sam govorio o tome problemu kako se on postavlja. I na tome zboru, gde je bilo sabrano preko 1.000 hrvatskih seljaka, u čisto hrvatskom kraju, gospodo, na tome zboru govorio sam i o onome vrlo važnom elementu, koji se odnosi na kreditnu sposobnost svakog pojedinca, pa i države. A to je čuvanje ugleda i poverenja.

Onaj koji uživa ugled, onaj koji uživa poverenje svojih suseda i poverilaca, dobiće vazda jeftinije kredite, nego onaj koji živi raskalašno i u čijoj je kući nemir i omraza. Gospodo, to je isto i sa gledišta državnog kredita. Svaka država mora surevnjivo da pazi na to da se njen ugled i kredit ne krnje, ona treba da uživa najveće poverenje u svetu. Ali sam izneo i to kako se sa neprijateljske strane u stranim novinama piše, kako u našoj državi postoji nemir i pobuna i s time se hoće da se šteti ugledu naše države, i da se s time uništi kredit i poverenje koja naša država uživa u inostranstvu (Pljeskanje).

Ja sam to govorio na onome terenu, na kome sam znao da se sa izvesne strane stvara raspoloženje i vešanje da su kod nas nemiri i sa koje se strane želi da se u našoj državi izazove pomećnja, da se dođe do pobune. Govorio sam i o težnjama opozicije, o pitanju zastave i moram da kažem da sve te teze koje sam ja izneo hrvatski seljaci primaju i oni se

slazu sa državnom politikom. (Pljeskanje i burni poklici: Živeli Hrvatil).

Ja sam govorio tamo u onom momentu kada su otkrivena izvesna nastojanja, koja su bila bezuspešna, i izvesna nastojanja o kojima je D-r Lončarević ovde malo pre govorio, samo moram da kažem da sam se vanredno iznenadio, kada je D-r Lončarević išao podmetanjem i iskrivljavanjem moga govora na to da mene napadne a nije našao ni jednu reč da osudi one koji su te nemire hteli da izazovu (Burni poklici: Živeol) Zato sam ja u početku rekao da svaki onaj, ko u svetu govori kao što ovde govori D-r Lončarević sigurno radi na štetu državnog ugleda, ne radi na tome da taj ugled podiže, nego da ga ponizi i da izazove nepoverenje.

Ja mislim, gospodo, da mogu da kažem to, da je g. D-r Lončareviću više krivo što naša državna i nacionalna politika, onako kako je mi provodimo, ima uspeha baš među hrvatskim seljacima (Pljeskanje i živo odobravanje), i to je glavni razlog zbog čega je on ovako i na ovaj način ovde govorio. Zato ja sav taj njegov govor i ne uzimam tragično, jer onaj se ljuti koji gubi, a g. d-r Lončarević je davno izgubio u svome srezu sve (Živo odobravanje). Ja mislim da nije potrebno da specijalno istaknem to, kako je sasvim netačne stvari g. Lončarević iz moga govora izneo, i kako je to jedno sasvim bezprimerno izvrtnje onoga, što sam ja govorio, kad g. d-r Lončarević podmeće meni, i kaže, da sam ja rekao, da je naša zemlja rasipna, i da naša zemlja nije solidna. Ja, gospodo, neznam kako da kažem, i kako da ocenim takve stvari, jer to nije više ni sofistika, nego nešto mnogo jače. To je vrlo teško kvalifikovati među nama, taj način onako, kako bi trebalo.

Sad, gospodo, da se osvrnem i na navod g. d-r Lončarevića u vezi sa Agrarnom bankom. Ja nisam hteo da odgovaram direktno g. Lončareviću na njegovu interpelaciju, nego sam izvestio Predsedništvo Narodne skupštine, da sam spreman da na tu interpelaciju odgovorim kad ga skupština bude stavila na dnevni red, a u mojoj moći nije to da ja stavljam na dnevni red (Dr. Lončarević: U mojoj moći je još manje, g. Ministre!) Ali u diskusiji, koja se vodila u odboru, ja sam govorio i o tome slučaju, jer se zapravo taj slučaj g. Lončarevića može smatrati kao jedan klasičan slučaj. G. D-r Lončarević podneo je kao advokat tužbu protiv jednog zemljoradnika, tražeći da se njegova zemlja proda. I g. Lončarević dolazi u Narodnu skupštinu, kao narodni poslanik, da interpeliše G. Ministra zbog toga, što je tu naređena javna dražba, koju je on kao advokat tražio. (Žagor i larma, Dr. Lončarević: Vama je ta stvar nepoznata, G. Ministre, i tako može da govori samo je an nedoučeni pravnik!) Ja imam o tome zvanične podatke. G. D-r Lončarević, kao advokat, tražio je 11 decembra 1931 godine od suda u Sremskoj Mitrovici, upravo on je podneo dražbenu molbu Stevana Šubića, kolara iz Martinovca, kojom je tražio prodaju nepokretnosti Stanka Tutulundžije, zbog neplaćenih 1000 dinara duga. Tada je sud na javnu dražbu pozvao bio i Privilegovanu agrarnu banku, za dan 24 februara 1932 godine na ročište, i banka se je pridružila tome dražbenom zahtevu, i ona je i kupila kao imanje. Dakle Agrarna banka kad je kupila to zemljište, ona ga je ostavila i dalje u posed i rukovanje njegovom dosadašnjem dužniku, stavljajući

mu na volju, da otplati samo anuitete, bez otplata, pa da i dalje zadrži taj svoj posed.

Kada je, gospodo, reč o poslovanju Agrarne banke dopustite mi da pročitam samo jedan pasus iz njenog izveštaja od 7 oktobra ove godine. Tu se kaže:

„Na 113.374 isplaćenih zajmova do danas je prodajni postupak proveden samo u 144 slučaja, dakle ispod $\frac{1}{3}$ na hiljadu, a i od ovih će preko $\frac{1}{2}$ biti potpuno sanirano. Definitivna prodaja izvršena je do sada samo u dva slučaja i to na zahtev ostalih verovnika. Nijedno odstranjenje od poseda nije provedeno. Utužbe banka smatra zadnjom opomenom te je i to skopčano sa što manjim troškovima. Dakle uza sve izuzimanje od odredaba zakona o zaštiti zemljoradnika P. a. banka je zemljoradnika i u slučaju neurednosti do skrajnosti zaštitila dozvoljavanjem svih mogućih olakšica. U slučaju kupovine dužnikovog imanja P. a. banka nastoji da zemljoradniku ili njegovoj porodici spasi sve što se spasiti daje i da mu sačuva i bitnost njegove imovine, žrtvujući pri tome i svoje interese“.

Gospodo, to je zvanični izveštaj koji ja imam od Privilegovane agrarne banke. Ja nemam razloga da sumnjam u taj izveštaj. A razume se u koliko bi dobio drugi odgovarajući materijal da bi svoj sud morao u toj stvari iz osnova da promenim. Ali, gospodo, u Agrarnoj banci sede predstavnici iz našeg javnog života, predstavnici našeg zadrugarstva. I ja bih morao da se čudim kada bi se mogli davati izveštaji koji ne bi odgovarali stanju stvari. U tom pogledu, gospodo, mi ćemo imati dovoljno mogućnosti da ispitamo i da ustanovimo stanje stvari, a dok su izveštaji ovakvi kakve ja imam, ja im moram pokloniti svoju punu veru.

Gospodo, ja sam već ranije spomenuo zašto ne ulazimo za ovaj momenat u to da donosimo izmene u ovom dosadašnjem Zakonu, jer bi nas to predaleko odvelo i sigurno je da u tako kratkom vremenu ne bismo mogli izjednačiti naše poglede, ne bismo mogli na brzu ruku doneti solucije koje bi bile dobre. Ali zato treba da ubrzamo taj posao i da što pre rešimo ovaj problem onako, kako ćemo ga moći da rešimo u današnjim teškim prilikama. Produžavanje ovoga Zakona, gospodo, znači to da svi stojimo na stanovištu da je zemljoradniku zaštita još uvek potrebna. I polazeći sa toga stanovišta mi mu tu zaštitu želimo da damo; mi mu želimo da učinimo onu olakšicu kojom ćemo ga osposobiti da može da dočeka bolje dane.

A na kraju da još samo jednu stvar tangiram. Obzirom na prilike i pojave u našoj zemlji i ta nastojanja koja se preduzimaju sa raznih strana protivu nje, protivu njenoga ugleda, gospodo, ja mislim da je momenat kad svi pravi patriote treba da se zamisle kako ćemo sa što većom energijom učiniti sve da se odbiju sva ta nastojavanja uperena protivu naše države. (Odobranje).

I ja zato, gospodo, i sada završujući svoj govor, molim i Vas, molim i celu javnost da vodiračuna o tome, jer svaki korak, na kraju krajeva svako preduzimanje, svaka stvar osvećuje se na kraju našem najmnogobrojnijem staležu, našem zemljoradniku, osvećuje se na kraju krajeva sve seljaku ako se ne vodi računa o državi, o njenoj snazi, o njenom ugledu i o njenom kreditu. (Burno odobranje, pljesak i povici: Tako je! Živeo!).

Potpredsednik Dr. Kosta Popović: Ima reč g. Dr. Lončarević radi ličnog objašnjenja. Po Poslovniku, gospodine poslanice, imate pravo radi ličnog objašnjenja da govorite samo pet minuta.

Dr. Ivan Lončarević: Ja samo molim Gospodina Predsednika, a i Gospodina Ministra da budu toliko liberalni pa da i mene saslušaju.

Gospodo poslanici, vi ste svi svedoci da, kada sam ja govorio, nisam bio ličan i da nisam nikakve aluzije pravio na Gospodina Ministra poljoprivrede, a najmanje sam se služio neparlamentarnim izrazima, kojima se služio Gospodin Ministar, nemajući drugih argumenata da pobije ono što sam ja ovde izneo. Gospodin Ministar poljoprivrede je rekao da sam ja podmetao, izkrivljavao njegov govor u Dugom Selu. Ja sam već na primetbu poslanika g. Jeftića rekao, da ja moram prema našim današnjim javnim prilikama u zemlji uzeti, da je doslovno istina ono što izade u novinama, a pogotovu ono što izade iz govora jednog aktivnog člana Kraljevske vlade i pogotovo kad svi znate kako se tada postupa i kako se stavlja u pokret sav aparat, počev od šefa Centralnog Presbira pa do državnog tužioca, koji pažljivo gledaju i pregledaju šta je rekao jedan Ministar i staraju se da se to pusti u javnost. Dakle ja ne mogu pretpostaviti da bi bila neistina ono što je doneo ugledni beogradski list „Politika“, sigurno od svog specijalnog izvestioca, koji je bio u Dugom Selu.

Kada se ide tako daleko sa strane jednog aktivnog Ministra, koji jednom narodnom poslaniku kaže da podmeće i izvrće, onda i Gospodin Predsednik i svi vi morate imati stipljenja i dati mi mogućnost da se ja od toga odbranim. Ja ne podmećem i ne izvrćem. (*Hadži-Todor Dimitrijević:* Pa to samo i raditel) Ja se pozivam na „Politiku“ i evo šta se tamo kaže: „Kada bi bile normalne prilike, moglo bi se to regulisati jednim spoljnim kreditom, ali u ovim poremećenim odnosima to je teško, pogotovu kad neprijatelji ove zemlje... (*Milinko Milutinović:* Pa eto kaže „neprijatelji“!)... pronose glasove o nemirima i uzburanama i time ubijaju kredit u inostranstvu, od koga bi imali koristi i seljaci i zanatlije i industrijalci. Kredit se uvek dobija na obraz i dobar glas. Onaj koji je bio rasipan i nije bio solidan, on nije dobio kredit“. (*Ministar poljoprivrede Juraj Demetrović:* Vi ste rekli da sam ja ubio kredit zemlji). Pa, Gospodine Ministre, vi ste joj ga i ubili kad ste ovaj govor izgovorili. (Graja i protesti.) Kad sam govorio o tome bio mi je baš razlog to da ovde od vas 300 i toliko svega je nas pet vodilo računa da se to osudi i to baš u interesu ugleda zemlje. (Graja). Uzmite mi reč, pa neću govoriti. (*Branko Avramović:* O Velebitu kaži štogod!) Ja ne znam o tome ništa pa sam zato i pitao Gospodina Ministra, da nam on kaže.

Gospodo, iz ovoga jasno sledi, da bi mi trebali pitanje seljačkih dugova regulisati spoljnim zajmom. Valjda ovde nema novaca, valjda su ovde prazne kase. Spoljnim zajmom, gospodo, a kaže se: to se teško dobija jer su poremećeni odnosi (a ko je dobio zajam) dobila je Čehoslovačka. Poremećeni su odnosi, pošto gospodin Ministar nije to rastumačio, već kaže, da su poremećeni odnosi, ja smatram, da je gospodin Ministar aludirao na čitavu svetsku privredu, a kaže: „specijalno kod nas jer neprijatelji ove zemlje pronose to, i to...“ Jasno je, da neprijatelji ove zemlje uspevaju, da nam ubiju kredit u inostranstvu. Ovakva

izjava nikada nije pala sa ovoga mesta. I gospodin Ministar neće da ovde opovrgne to, što je izašlo u „Politici“ (Dr. Miloslav Stojadinović: Pročitajte to celo mesto). Ne puštaju me drugovi da pročitam.

Gospodo, mi naprimer od čitavog zasedanja Narodne skupštine, od novembra prošle godine do sada, nismo imali valjda dva politička govora sa strane Kraljevske vlade, pa je i gospodin Predsednik današnje Kraljevske vlade, govorio ne ovde već u svome klubu.

Potpredsednik Dr. Kosta Popović: Gospodine poslanice, to nije lična odbrana, imate svega 5 minuta.

D-r Ivan Lončarević (nastavlja): Dakle, gospodo, kako dalje glasi ta izjava? Dakle, kaže: „Pogotovu, kad neprijatelji ove zemlje pronose glasove o nemirima i uzbunama i time ubijaju kredit u inostranstvu, od koga bi imali koristi i seljaci i zanatlije i industrijalci“. Dalje nastavlja: „kredit se uvek dobija na obraz i dobar glas (Glasovi: Tako jel) Ako mi nismo dobili kredit, što znači to onda? Onaj koji je bio rasipan, koji nije bio solidan, on nije dobio kredit. Dakle, vidi se, da ja ništa nisam izvinuo i ja odbijam, da bi ja to ma kome, a najmanje gospodinu Ministru poljoprivrede ikada učinio. Ali, gospodin Ministar poljoprivrede ustvrdio je, da sam ja svojim govorom učinio više štete kreditu zemlje nego ne znam ko, a najmanje nego on.“

Gospodo, osim toga gospodin Ministar je izjavio, da ja, dok sam govorio o njegovom govoru, nisam našao ni jednu reč, da osudim ove neprijatelje zemlje koji šire te glasove o Kraljevskoj vladi. Gospodo, izgleda, da je gospodin Ministar bio i suviše ešofiran kad nije čuo šta sam ja kazao. Ja sam uz pljesak sviju izjavio da nema nikoga, a najmanje kakvi neprijatelji ove zemlje, koji bi mogli okaljati njen obraz ili njezin dobar glas. Ja mislim da je to dovoljno. Ako nisam podulje o tome govorio, samo je krivnja Kraljevske vlade i gospodina Ministra. Sad se vraćam na ono što sam kazao, nemamo nikakve političke debate u ovome Domu. O tome je govorio gospodin Grga Anđelinović, prvo je on naglasio. Od onoga vremena nemamo nikakve političke debate. I gospodin predsednik vlade, kad govori, ne govori ovde, da se razvije diskusija o njegovom narodnom jedinstvu i unutarnom uređenju. Da mu dokažem, da je on otstupio od programa Kraljevske besede i besede Narodnog Predstavništva. Kad bi Kraljevska vlada, a gospodin Ministar poljoprivrede je član Kraljevske vlade i može to da izdejtstvuje, dala diskusiju o događajima koji su bili u Lici, dok gospodin Ministar, kad je govorio kaže, da ja aludiram na te događaje, a ja to nisam ni znao, nego sam saznao pre tri dana u Zagrebu, ali kad bi mi znali šta je tamo bilo, onda bi se manje moglo pozivati na reči što ni sam to osudio. Gospodo, vi ste svedoci, gospodin Ministar poljoprivrede o tome ništa nije govorio.

Potpredsednik Dr. Kosta Popović: Imate završiti gospodine poslanice.

D-r Ivan Lončarević (nastavlja): Gospodin Ministar poljoprivrede kako nema stvarnih argumenata prelazi na lični teren i kaže, da je meni krivo što politika ova vaša uspeva u hrvatskom delu. Gospodo, to bi bilo divno kad bi mi dopustili da govorim o tome kako ta politika uspeva u hrvatskom delu naroda. Ovlastite gospodina predsednika da me pusti da govorim o tome. Gospodo, onda nebi ručali danas,

a kaže gospodin Ministar naročito nam je krivo što sam ja doživeo slom. Sav svet koji me je birao otišao je u J. R. S. D. Gospodo, prošlo je barem pola godine, dok su se gospoda iz J.R.S.D. usudila da uđu u moj srez i kad su ušli, da vam kažem kako je tamo bilo.

Potpredsednik D-r Kosta Popović: To ne pripada u lično objašnjenje.

D-r Ivan Lončarević: (nastavlja): Gospodin Ministar je o tome govorio. Gospodo, od 59 sela, koliko ima taj srez, došlo je 49 osoba, i u tome srezu, koji je eminentno hrvatski srez, ima vrlo malo Srba, u tome srezu od tih Hrvata kojih ima puno u J.R.S.D. nisu mogli da izaberu Hrvata za predsednika, nego su morali da izaberu Srbina. (Glasovi: To te bolil — Graja).

Ja se čudim kako je g. Ministar poljoprivrede na oči i na uši tolikih advokata u vladinoj većini smeo da govori ovako o slučaju Privilegovane agrarne banke kao što je govorio, osim gospodo, ako g. Ministar nije nedoučeni pravnik pa ne zna naš ovršni red, ne zna kako se postupa sa dražbama nekretnine. Ja ga upućujem na druga Auera, na Ministra Palačeka, na druga Glišu Tadića neka mu oni rastumače šta znači kada neko traži dražbu za nekretnine pa na dražbu ne dođe a toj se dražbi pridruži Privilegovana agrarna banka pa pioda imanje i sama ga kupi. Neka mu to oni rastumače, mislim da će biti dobro.

Potpredsednik D-r Kosta Popović: Prelazimo na glasanje zakonskog predloga u načelu. Oni koji su za glasaće za, koji su protiv glasaće protiv.

Sekretar Ante Kovač: Proziva poslanike da glasaју i oni su glasali ovako:

Avramović Branko — za
 Adić Ante — za
 Aksentijević Aleksandar — za
 Aleksić Kosta — za
 Alilović Šaćir — za
 Anđelinović Grgur Budislav Dr. — za
 Antonijević Dušan — za
 Antunović Josip — za
 Arandelović Jovan — za
 Auer Ljudevit Dr. — za
 Babamović Jordan — za
 Baljić Salih — za
 Banjac Ljubomir — odsutan
 Barać Branko Dr. — odsutan
 Batinić Jozo — odsutan
 Bačić Stjepan Dr. — odsutan
 Benko Josip — odsutan
 Beširović Dimitrije R. — odsutan
 Bogdanović Iso — za
 Božić Milan — za
 Borisavljević Strahinja — za
 Brkić Stjepan — za
 Brušija Radoslav — za
 Budišin Stevan — za
 Bukvić Aleksandar — za
 Bunović Milan — za
 Valjavec Stjepan — za
 Varda Sever — odsutan
 Vasiljavić Stevan Dr. — odsutan
 Veličković Miladin — za
 Veljković Veljko — za
 Vidaković Vitomir — za
 Vidić Ješa Dr. — za
 Vidović Bogdan Dr. — za

Vojinović Jovan V. — za
 Vošnjak Bogumil Dr. — za
 Vujić Dimitrije V. — odsutan
 Vukićević Bogić Dr. — za
 Gavrančić Oton Dr. — protiv
 Gavrilović Oto — za
 Gajšek Karlo — odsutan
 Glavički Božidar — odsutan
 Gospodnetić Franjo — za
 Grajić Pero — odsutan
 Grba Milovan Dr. — za
 Grbić Emilijan — za
 Grđić Vasilj — odsutan
 Grubanović Milan — za
 Gruber Franjo Dr. — odsutan
 Davidović Vitomir — za
 Danilović Živko — odsutan
 Demetrović Juraj — za
 Dervišić Đulaga — za
 Dimitrijević Mita — odsutan
 Dimitrijević Hadži-Todor — za
 Dobrović Milan S. — za
 Dobrovoljac Milan J. — za
 Dovezenski Jovan S. — za
 Dodić Aleksandar-Taka — za
 Došen Mirko Dr. — za
 Dragović Miloš P. — za
 Drljača Branko — odsutan
 Drmelj Alojzij — za
 Duboković Juraj — za
 Đokić Risto — za
 Đorđević Vladimir — za
 Đurić Mihailo — za
 Elegović Ivo Dr. — odsutan
 Živanović Milan — za
 Živančević Mihailo — odsutan
 Živković Negosim Dr. — za
 Živojinović Dušan M. — za
 Zaharić Čedomir — za
 Zeljković Boško — za
 Zemljić Jakob — odsutan
 Ivandekić — Ivković Mirko Dr. — za
 Ivanišević Petar — za
 Ivančević Dušan — za
 Isaković Milivoje Đ. — odsutan
 Isaković Mito — za
 Janković Velizar Dr. — odsutan
 Jevremović Dragoljub Dr. — za
 Jevtić Životije — za
 Jevtić Milutin Al. — za
 Jevtić Mihailo R. — za
 Jevtić Radovan — za
 Jelić Milutin — za
 Jeličić Boža C. — za
 Jeremić Živojin — za
 Jovan Andrija — odsutan
 Jovanović Aleksandar — odsutan
 Jovanović Đoka — za
 Jovanović Jova — za
 Jovičić Dobrosav — za
 Kadić Husein — za
 Kajmaković Omer — za
 Kalamatijević Mihailo R. — za
 Kandić Joviša K. — za
 Katić Miloš — odsutan
 Kačanski Stevan — za
 Kešeljević Nikola Dr. — za

Klinc Anton — za
 Knežević Lovro — odsutan
 Knežević Stjepo Dr. — odsutan
 Kovač Ante Lj. — za
 Kovačević Dragutin — Karlo — za
 Kožulj Marko Dr. — za
 Kojić Dragutin Dr. — za
 Koman Albin — odsutan
 Kostić Dragutin Dr. — za
 Kostić Milorad J. Dr. — za
 Kraljević Dragan Dr. — za
 Kramer Albert Dr. — za
 Kraft Stevan Dr. — odsutan
 Krejči Anton — za
 Krstanović Risto — za
 Krstić Vladimir — za
 Krstić Milutin — za
 Krstić Mihailo V. — za
 Krstić Simo — za
 Kuzmanović Lazar K. — odsutan
 Kujundžić Andrija K. — odsutan
 Kujundžić Bogoljub K. — odsutan
 Kumanudi Kosta Dr. — odsutan
 Kuntarić Ante Dr. — za
 Kunjašić Joahim — za
 Kurtović Vojko — odsutan
 Kurtović Šukrija — odsutan
 Lazarević Milovan M. — za
 Lazarević Todor Dr. — za
 Lazarević Teodosije K. — za
 Lazarević Filip S. Dr. — za
 Leušić Đuro Dr. — za
 Lisvac Mladen Dr. — za
 Lončarević Ivan Dr. — odsutan
 Lončar Ivan — odsutan
 Lončar Stanko — za
 Lukić Živan Dr. — za
 Lulić Petar — za
 Makar Dako — za
 Maksimović Božidar — odsutan
 Maksimović Stjepan — za
 Malančec Vlado Dr. — odsutan
 Marinković Vojislav Dr. — odsutan
 Marjan Đuro — odsutan
 Marjanac Simo — odsutan
 Markić Franjo — za
 Marković Milenko Dr. — za
 Marković Milorad P. — za
 Marković Nikola — za
 Marković Petar K. — za
 Mastrović Ante F. — za
 Matica Pavao — za
 Matić Đoka N. — za
 Maceković Matija — za
 Mašić Marko — za
 Metikoš Milan Dr. — za
 Mijić Milan Đ. — za
 Miletić Vjekoslav Dr. — odsutan
 Miletić Vladislav — odsutan
 Milošević Gavro — za
 Milošević Mladen P. — odsutan
 Milutinović Milinko R. — odsutan
 Milutinović Milorad Đ. — odsutan
 Misirlić Jovan T. — za
 Mitrović Jovan R. — odsutan
 Mihailović Ilija P. — za
 Mihajlović Svetislav Dr. — za

- Mohorić Ivan — za
 Mravlje Milan — za
 Mulalić Mustafa A. — za
 Najdofer Mirko — za
 Nedeljković Uroš P. — za
 Nikić Nikola Dr. — za
 Nikić Fedor Dr. — otsutan
 Nikodijević Arandel D. — za
 Nikolić Branko Dr. — otsutan
 Ninković Tripko — otsutan
 Nuić Petar Dr. — otsutan
 Njameul Ranko Dr. — otsutan
 Obradović Aleksa J. — otsutan
 Ostojić Đuro Dr. — za
 Pavlič Alojzij — otsutan
 Paleček Ivan Dr. — za
 Parabuški Đorđe — za
 Paranos Špiro F. — za
 Pahernik Franjo — za
 Patrnogić Ljuba — za
 Perić Matej Dr. — za
 Perić Milivoje Đ. — otsutan
 Perić Ninko Dr. — za
 Perko Dragutin V. — za
 Petković Milan — otsutan
 Petovar Lovro — otsutan
 Petrak Nikola — za
 Petričić Živko Dr. — za
 Petrović Marko — otsutan
 Pešić Milutin — otsutan
 Pivko Ljudevit Dt. — za
 Pištelić Slavko A. Dr. — za
 Pogačnik Viktor — za
 Popović Dimitrije On. — otsutan
 Popović Dobrivoje Ger. Dr. — otsutan
 Popović Dušan — otsutan
 Popović Jeftimije — otsutan
 Popović Kosta Dr. — **predsedava**
 Popović Milan V. — otsutan
 Popović Milan Dr. — za
 Popović Svetislav Dr. — otsutan
 Praljak Nedeljko — za
 Preka Nikola — za
 Prekoršek Ivan — za
 Princip Jovo — otsutan
 Prša Šime Dr. — za
 Pustoslemšek Rasto — za
 Pucelj Ivan J. — za
 Radivojević Lazar Lj. — za
 Radić Ivan — otsutan
 Radović Savo Dr. — otsutan
 Radonjić Milan — otsutan
 Radonić Miljan — otsutan
 Rajić Toša Dr. — za
 Rako Janko Dr. — otsutan
 Rape Stane Dr. — za
 Reseli Otmar — otsutan
 Rorbaher Julijan Dr. — otsutan
 Savić Arandel — otsutan
 Savić Sava V. — otsutan
 Savković Ilija — otsutan
 Santo Gavro Dr. — otsutan
 Saračević Radenko — otsutan
 Sekulić Milan Dr. — za
 Selić Joca M. — otsutan
 Selmanović Alija — za
 Simić Milorad — otsutan
 Simović Aleksandar M. — otsutan
 Smiljanić Toma Dr. — za
 Sokić Miloje M. — za
 Sokolović Nikola — za
 Spasović Vukašin — otsutan
 Spahić Vlado — otsutan
 Spindler Vjekoslav — otsutan
 Spinčić Vjekoslav — otsutan
 Srškić Milan Dr. — za
 Stazić Josip — otsutan
 Stajković Nikola — otsutan
 Stajković Nikola — otsutan
 Stanić Andra — otsutan
 Stanišić Vladimir Dr. — za
 Stanojević Dragomir M. — za
 Stanojević Milutin — otsutan
 Stevanović Živojin Ar. — otsutan
 Stevanović Milan — za
 Stepanov Mlivoj — za
 Stepanović Milan R. — za
 Stefanović Ignjat — otsutan
 Stijić Milan Dr. — za
 Stojadinović Milosav Dr. — za
 Stojković Milan Đ. Dr. — za
 Stošić Stamenko — za
 Strezović Krsta — otsutan
 Subotić Nikola Dr. — otsutan
 Tadić Gligorije Dr. — protiv
 Teodorović Vojislav — za
 Tešić Maksim — za
 Tolić Ignjat M. Dr. — otsutan
 Tomić Jakob — otsutan
 Tomić Todor R. — za
 Topalović Milan — otsutan
 Toromanović Hasan — za
 Trbić Vasilije — za
 Trbojević Uroš Dr. — za
 Trifunović Ljubiša — otsutan
 Trkulja Stanko — otsutan
 Trpković Stavra K. — otsutan
 Čirić Đorđe — za
 Čirić Stevan — za
 Čuković Milan — otsutan
 Uzunović Nikola — za
 Urek Ivan — otsutan
 Urošević Mirko II. — za
 Urukalo Sergije — otsutan
 Fidančević Toma Dr. — otsutan
 Fizir Viktor — za
 Fotirić Arsa — za
 Hajdinjak Anton — za
 Hanžek Lavoslav Dr. — za
 Hasanbegović Avdo Dr. — otsutan
 Hodera Svetislav V. — otsutan
 Hribar Nikola — za
 Hristić Bora — otsutan
 Cemović Filip — otsutan
 Cerer Anton — otsutan
 Cipušević Metodije — za
 Čorbić Branko — otsutan
 Čohadžić Hazim — za
 Šarković Tihomir — za
 Šega Ferdo — otsutan
 Šelmić Dragić M. — otsutan
 Šećerov Slavko Dr. — otsutan
 Šiljegović Vladimir — otsutan
 Šiftar Stevan — za

Šnajdar Franjo — za
Šumenković Ilija Dr. — za
Šurmin Đuro Dr. — odsutan

Potpredsjednik D-r Kosta Popović: Glasanje je završeno. Glasalo je 188 poslanika za, a dvojica protiv. Prema tome ovaj zakonski predlog primljen je u načelu. Sad prelazimo na pretes u pojednostima.

Izvestilac Nikola Sokolović čita čl. 1 koji glasi: „Važnost zakona od 19 aprila 1932 godine o zaštiti zemljoradnika i o stavljanju na snagu pojedinih propisa Zakona o izvršenju i obezbeđenju produžuje se od 20 oktobra 1932 godine pa do 20 decembra 1932“.

D-r Ivan Lončarević: Gospodine Predsedniče, ja bi želeo da govorim o ovome članu.

Potpredsjednik D-r Kosta Popović: Izvolite, gospodine poslanice.

D-r Ivan Lončarević: Gospodo, ja sam već govorio o ovom § prvom, i kazao sam, da je on nepotpun i nedovoljan. Nepotpun i nedovoljan po tome, što se u tome paragrafu predviđa da se obustava izvodi prinudnom sekvestracijom bez obzira u čijem se posedu zemlja danas nalazi, da li u posedu upravljača ili kakve treće osobe. Ništa drugo.

Potpredsjednik D-r Kosta Popović: Gospodo, stavljam na glasanje pročitani zakonski član 1. Oni koji su za odborski predloženi član glasaće sedenjem, a koji su protivni, glasaće ustajanjem. (Većina sedi). Većina sedi, time je ovaj § 1 primljen kako je od odbora predložen, a time je odbačen ujedno i predlog g. d-r Lončarevića.

D-r Ivan Lončarević: Moj predlog je samo nadopuna odborskome predlogu, i o njemu bi se imalo zasebno glasati.

Potpredsjednik D-r Kosta Popović: Glasano je o tome da li se prima predloženi član kako je iz odbora izašao. I kad je taj član tako primljen, onda je tim samim vaša nadopuna otpala.

Izvestilac D-r Nikola Sokolović čita:

Član 2

(1) § 3 Zakona o zaštiti zemljoradnika i o stavljanju na snagu pojedinih propisa Zakona o izvršenju i obezbeđenju dopunjuje se novim stavom 5, koji glasi:

(5) Ako poverilac, i privolom dužnika, naplati na ime kamate, provizije, troškova ili slično iznos veći od onog koji je dopušten po propisima stava 1 do 3, višak će se poveriocu na traženje dužnika odbiti od glavnice, a osim toga će se poverilac kazniti za prestupak zatvorom do 6 meseci i novčano do 5.000 dinara, u koliko se delo po Krivičnom zakonu nema strože kazniti. Ako je dužnik potpuno izmirio dug, može tražiti povratak pomenutog viška.

Potpredsjednik D-r Kosta Popović: Imate č-d-r Lončarević.

D-r Lončarević: Gospodo, ja sam govorio o tome, da nije pravo da Privilegovana agrarna banka i ostale banke dobiju toliko daleku privilegiju da se njima dopušta na ustreb sviju ostalih poverioca da oni izvršuju svoja prava i onda kad prava ostalih poverenika miruju. Ja naročito apelujem na zemljoradnike da se taj član briše i da se ova ovih obustavi sve do 20 decembra o. g. i za njih tako da to pravo vredi za sve jednako.

Potpredsjednik D-r Kosta Popović: Gospodo, koje za član 2 u odborskom izveštaju taj će sedeti, a koje protiv on će ustati. (Svi sede). Kako većina sedi to objavljujem da je ovaj član primljen kako ga je izvestilac pročitao.

Izvestilac D-r Nikola Sokolović čita:

Član 3

Ovaj Zakon stupa u život kad ga Kralj potpiše i dobija obaveznu snagu kad se objavljuje u „Službenim novinama“.

Potpredsjednik D-r Kosta Popović: Gospoda koja su za član 3 kako ga je g. izvestilac pročitao sedeće, a koji su protiv ustaje. (Svi sede). Pošto su sva gospoda narodni poslanici sedeli, to objavljujem da je ovaj član 3 primljen po izveštaju odborskom, te prema tome primljen i ceo zakon. Prelazimo na glasanje.

Avramović Branko — za
Adić Ante — za
Aksentijević Aleksandar — za
Aleksić Kosta — za
Alilović Šaćir — za
Andelinović Grgur Budislav Dr. — za
Antonijević Dušan — za
Antunović Josip — za
Arandelović Jovan — za
Auer Ljudevit Dr. — za
Babamović Jordan — za
Baljić Salih — za
Banjac Ljubomir — odsutan
Barać Branko Dr. — odsutan
Batinić Jozo — odsutan
Bačić Stjepan Dr. — odsutan
Benko Josip — odsutan
Beširović Dimitrije R. — odsutan
Bogdanović Iso — za
Božić Milan — za
Borisavljević Strahinja — za
Brkić Stjepan — za
Brušija Radoslav — za
Budišin Stevan — za
Bukvić Aleksandar — za
Bunović Milan — za
Valjavec Stjepan — za
Varda Sever — odsutan
Vasiljević Stevan Dr. — odsutan
Veličković Miladin — za
Veljković Veljko — za
Vidaković Vitomir — za
Vidić Ješa Dr. — za
Vidović Bogdan Dr. — za
Vojinović Jovan V. — za
Vošnjak Bogumil Dr. — za
Vujić Dimitrije V. — odsutan
Vukićević Bogić Dr. — za
Gavrančić Oton Dr. — odsutan
Gavrilović Oto — za
Gajšek Karlo — odsutan
Glavički Božidar — odsutan
Gospodnetić Franjo — za
Grajić Pero — odsutan
Grba Milovan Dr. — za
Grbić Emilijan — za
Grdić Vasilj — odsutan

- Grubanović Milan — za
 Gruber Franjo Dr. — odsutan
 Davidović Vitomir — za
 Danilović Živko — odsutan
 Demetrović Juraj — za
 Dervišić Đulaga — za
 Dimitrijević Mita — odsutan
 Dimitrijević Hadži-Todor — za
 Dobrović Milan S. — za
 Dobrovoljac Milan J. — za
 Dovezenski Jovan S. — za
 Dodić Aleksandar-Taka — za
 Došen Mirko Dr. — za
 Drljača Branko — odsutan
 Drmelj Alojzij — za
 Duboković Juraj — za
 Đokić Risto — za
 Đorđević Vladimir — za
 Đurić Mihailo — za
 Elegović Ivo Dr. — odsutan
 Živanović Milan — za
 Živančević Mihailo — odsutan
 Živković Negosim Dr. — za
 Zeljković Boško — za
 Zemljić Jakob — odsutan
 Ivandekić — Ivković Mirko Dr. — za
 Ivanišević Petar — za
 Ivančević Dušan — za
 Isaković Milivoje Đ. — odsutan
 Isaković Mito — za
 Janković Velizar Dr. — odsutan
 Jevremović Dragoljub Dr. — za
 Jevtić Životije — za
 Jevtić Milutin Al. — za
 Jevtić Mihailo R. — za
 Jevtić Radovan — za
 Jelić Milutin — za
 Jeličić Boža C. — za
 Jeremić Živojin — za
 Jovan Andrija — odsutan
 Jovanović Aleksandar — odsutan
 Jovanović Đoka — za
 Jovanović Jova — za
 Jovičić Dobrosav — za
 Kadić Husein — za
 Kajmaković Omer — za
 Kalamatijević Mihailo R. — za
 Kandić Joviša K. — za
 Katić Miloš — odsutan
 Kačanski Stevan — za
 Kešeljević Nikola Dr. — za
 Kline Anton — za
 Knežević Lovro — odsutan
 Knežević Stjepo Dr. — odsutan
 Kovač Ante Lj. — za
 Kovačević Dragutin — Karlo — za
 Kožulj Marko Dr. — za
 Kojić Dragutin Dr. — za
 Koman Albin — odsutan
 Kostić Dragutin Dr. — za
 Kostić Milorad J. Dr. — za
 Kraljević Dragan Dr. — za
 Kramer Albert Dr. — za
 Kraft Stevan Dr. — odsutan
 Krejči Anton — za
 Krstanović Risto — za
 Krstić Vladimir — za
 Krstić Milutin — za
 Krstić Mihailo V. — za
 Krstić Simo — za
 Kuzmanović Lazar K. — odsutan
 Kujundžić Andrija K. — odsutan
 Kujundžić Bogoljub K. — odsutna
 Kumanudi Kosta Dr. — odsutan
 Kuntarić Ante Dr. — za
 Kunjašić Joahim — za
 Kurtović Vojko — odsutan
 Kurtović Šukrija — odsutan
 Lazarević Milovan M. — za
 Lazarević Todor Dr. — za
 Lazarević Teodosije K. — za
 Lazarević Filip S. Dr. — za
 Leušić Đuro Dr. — za
 Lisavac Mladen Dr. — za
 Lončarević Ivan Dr. — odsutan
 Lončar Ivan — odsutan
 Lončar Stanko — za
 Lukić Živan Dr. — za
 Lulić Petar — za
 Makar Dako — za
 Maksimović Božidar — odsutan
 Maksimović Stjepan — za
 Malanec Vlado Dr. — odsutan
 Marinković Vojislav Dr. — odsutan
 Marjan Đuro — odsutan
 Marjanac Simo — odsutan
 Markić Franjo — za
 Marković Milenko Dr. — za
 Marković Milorad Dr. — za
 Marković Nikola — za
 Marković Petar K. — za
 Mastrović Ante F. — za
 Matica Pavao — za
 Matić Đoka N. — za
 Maceković Matija — za
 Mašić Marko — za
 Metikoš Milan Dr. — za
 Mijić Milan Đ. — za
 Miletić Vjekoslav Dr. — odsutan
 Miletić Vladislav — odsutan
 Milošević Gavro — za
 Milošević Mladen P. — odsutan
 Milutinović Milinko R. — odsutan
 Milutinović Milorad Đ. — odsutan
 Misirlić Jovan T. — za
 Mitrović Jovan R. — odsutan
 Mihailović Ilija P. — za
 Mihajlović Svetislav Dr. — za
 Mohorić Ivan — za
 Mravlje Milan — za
 Mulalić Mustafa A. — za
 Najdofer Mirko — za
 Nedeljković Uroš P. — za
 Nikić Nikola Dr. — odsutan
 Nikić Fedor Dr. — odsutan
 Nikodijević Arandel D. — za
 Nikolić Branko Dr. — odsutan
 Ninković Tripko — odsutan
 Nuić Petar Dr. — odsutan
 Njameul Ranko Dr. — odsutan
 Obradović Aleksa J. — odsutan
 Ostojić Đuro Dr. — za
 Pavlić Alojzij — odsutan
 Paleček Ivan Dr. — za

- Parabućki Đorđe — za
 Paranos Špiro F. — za
 Pahernik Franjo — za
 Patrnogić Ljuba — za
 Perić Matej Dr. — za
 Perić Milivoje Đ. — odsutan
 Perić Ninko Dr. — za
 Perko Dragutin V. — za
 Petković Milan — odsutan
 Petovar Lovro — odsutan
 Petrak Nikola — za
 Petričić Živko Dr. — za
 Petrović Marko — odsutan
 Pešić Milutin — odsutan
 Pivko Ljudevit Dr. — za
 Pištelić Slavko A. Dr. — za
 Pogačnik Viktor — za
 Popović Dimitrije On. — odsutan
 Popović Dobrivoje Ger. Dr. — odsutan
 Popović Dušan — odsutan
 Popović Jeftimije — odsutan
 Popović Kosta D-r predsjedava
 Popović Milan V. — odsutan
 Popović Milan Dr. — za
 Popović Svetislav Dr. — odsutan
 Praljak Nedeljko — za
 Preka Nikola — za
 Prekoršek Ivan — za
 Princip Jovo — odsutan
 Prša Šime Dr. — za
 Pustoslemšek Rasto — za
 Pucelj Ivan J. — za
 Radivojević Lazar Lj. — za
 Radić Ivan — odsutan
 Radović Savo Dr. — odsutan
 Radonjić Milan — odsutan
 Radonjić Miljan — odsutan
 Rajić Toša Dr. — za
 Rako Janko Dr. — odsutan
 Rape Stane Dr. — za
 Reseli Otmar — odsutan
 Rorbaher Julijan Dr. — odsutan
 Savić Arandel — odsutan
 Savić Sava V. — odsutan
 Savković Ilija — odsutan
 Santo Gavro Dr. — odsutan
 Saračević Radenko — odsutan
 Sekulić Milan Dr. — za
 Selić Joca M. — odsutan
 Selmanović Alija — za
 Simić Milorad — odsutan
 Simović Aleksandar M. — odsutan
 Smiljanić Toma Dr. — za
 Sokić Miloje M. — za
 Sokolović Nikola — za
 Spasović Vukašin — odsutan
 Spahić Vlado — odsutan
 Spindler Vjekoslav — odsutan
 Spinčić Vjekoslav — odsutan
 Srškić Milan Dr. — za
 Stažić Josip — odsutan
 Stajković Nikola — odsutan
 Stanić Andra — odsutan
 Stanišić Vladimir Dr. — za
 Stanojević Dragomir M. — za
 Stanojević Milutin — odsutan
 Stevanović Živojin Ar. — odsutan
 Stevanović Milan — za
 Stepanov Milivoj — za
 Stepanović Milan R. — za
 Stefanović Ignjat — odsutan
 Stijić Milan Dr. — za
 Stojadinović Milosav Dr. — za
 Stojković Milan Đ. Dr. — za
 Stošić Stamenko — za
 Strezović Krsta — odsutan
 Subotić Nikola Dr. — odsutan
 Tadić Gligorije Dr. — odsutan
 Teodorović Vojislav — za
 Tešić Maksim — za
 Tolić Ignjat M. Dr. — odsutan
 Tomić Jakob — odsutan
 Tonić Todor R. — za
 Topalović Milan — odsutan
 Toromanović Hasan — za
 Trbić Vasilije — za
 Trbojević Uroš Dr. — za
 Trifunović Ljubiša — odsutan
 Trkulja Stanko — odsutan
 Trpković Stavra K. — odsutan
 Čirić Đorđe — za
 Čirić Stevan — za
 Čuković Milan — odsutan
 Uzunović Nikola — za
 Urek Ivan — odsutan
 Urošević Mirko II. — za
 Urukalo Sergije — odsutan
 Vidančević Toma Dr. — odsutan
 Vizir Viktor — za
 Fotirić Arsa — za
 Hajdinjak Anton — za
 Hanžek Lavoslav Dr. — za
 Hasanbegović Avdo Dr. — odsutan
 Hodera Svetislav V. — odsutan
 Hribar Nikola — za
 Hristić Bora — odsutan
 Cemović Filip — odsutan
 Cerer Anton — odsutan
 Čipušević Metodije — za
 Čorbić Branko — odsutan
 Čohadžić Hazim — za
 Šarković Tihomir — za
 Šega Ferdo — odsutan
 Šelmić Dragić M. — odsutan
 Šećerov Slavko Dr. — odsutan
 Šiljegović Vladimir — odsutan
 Šiftar Stevan — za
 Šnajdar Franjo — za
 Šumenković Ilija Dr. — za
 Šurmin Đuro Dr. — odsutan

Potpredsjednik D-r Kosta Popović: Izvolute čuti rezultat glasanja. Glasalo je svega 200 narodnih poslanika i svi su glasali za. Time je ovaj zakonski predlog o produženju Zakona o zaštiti zemljoposjednika i o stavljanju na snagu pojedinih propisa Zakona o izvišenju i obezbeđenju konačno primljen. U smislu čl. 64 Ustava i § 66 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini ovaj će se zakonski predlog uputiti na dalji rad Senatu.

Pristaje li Narodna skupština da zaključimo današnju sednicu? (Pristaje). Zaključujem, gospodo,

današnju sednicu a za iduću sednicu predlažem ovaj dnevni red:

1 Pretres izveštaja odbora za proučavanje zakonskog predloga o ugovoru o socijalnom osiguranju, zaključenom u Beču 21 jula 1931 godine između Kraljevine Jugoslavije i Republike Austrije.

2 Pretres izveštaja odbora za proučavanje zakonskog predloga o projektu konvencije o prinudnom ili obaveznom radu usvojenom od Opšte konferencije Međunarodne organizacije rada Društva naroda u Ženevi.

3 Pretres izveštaja odbora za proučavanje zakonskog predloga o trgovinskom ugovoru između Kraljevine Jugoslavije i Republike Austrije.

4 Pretres izveštaja odbora za proučavanje zakonskog predloga o sporazumu uz ugovor o trgovini i plovidbi između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Italije.

5 Izbor odbora za proučavanje zakonskog predloga o izmenama i dopunama naredbe o zaštiti javnih puteva i bezbednosti saobraćaja na njima od 6 juna 1929 godine.

Prima li Narodna skupština ovaj predloženi dnevni red? (Prima). Pošto Narodna skupština prima, to zakazujem iduću sednicu sa pročitanim dnevnim redom za sutra u 9.30 časova.

Sednica je zaključena u 13.45 časova.

ПРИЛОЗИ

МОЛБЕ И ЖАЛБЕ

Димитрија Магановића, Димитрија Тодоровића, Мандић Гвоздена, Пандић Стефовића, Јована Славковића, Јосипа Подгаршека, Ивана П. Лампрац, Ђорђа Тодоровића, Стојана М. Бабовића, Јозефине Клапшец, Миљуше Пејовића, Алојза Калшијека, Мустафе Телаловића, Стевана Којадиновића, Лазара Лазаревића, Богдана Доброта, Руже М. Марјановић, Радосава М. Марковића, Спасоја М. Сојића, Армина Римај, Надежде Н. Хитрише, Јовке Д. С. Живановића, Радослава Миличевића, Милене Милошевић, Војислава М. Михајловића, Јеврема Чукића, арендатора на добримана манастира Морачког, Димитрија Стефановића, Јосифа Медура, Круне Јовановић, Бруна Марчића, Јована С. Стевановића, Андрије Варга, Софије Т. Миловановић, Живке Радовановић, Станојле Вуковић, Србољуба Савковића, Стојана Станковића, Милоша и Веме Милетић, Марка Перковића, Мирка Огризека, Др. Александра В. Тодоровића, Крсте Добавића, Евгенија Милошевића, Макса Сутера, Радуха Верона, Ивана Ходника, Уасјра Јесенковића, Данице Мијушковић, Владимира Мајбордова, Добране Р. Кустудић, Ике Л. Вукчевић, Милана Павловића, Николе Н. Немањића, Роксе Д. Машић, Милице Аврамовић, Фрање Ф. Берлокишка, Јована Лукића, Милосаве Симиновић, Светозика К. Младеновића, Сузана Тироци, Миливоја Милиновића, Др. Љубомира Симића, Ивана Сињеокова, Милорада Качановића, Илије М. Петковића, Јована Д. Вујанића, Ивана Вигурића, Хасана Ш. Осмића, Стаце М. Зуровац, Дерва Залуца, Јосипа Дошена, Камиле В. Белуловић, Јелице Д. Никодијевић, Јелене Валдец, Љубице Ђурковић, Злате Ратковић, Стевана Томковића, Ане Радошевић, Лепосаве Нишлић, Филипа Степанова, Магдалене Аурицауц, Јована Витасовића, Фрање Витића, Миле Цигајовић, Матилде Бурић, Милојевића Драгутина, Стаке Валешевић, Милице Вујић, Трговачког удружења из Требиња, Милице Јеличић, Михаела Југа, Бранка Миховића, Капар Капарела Приме, Општине крупајске, Општине близначке, Јулке Салковић, Спасоја С. Вуковића, Миране Зајовић, Мице М. Дамјановић, Николе Ј. Боровић, Суље Ешкића, Петра Грубића, Хранислава Митровића, Катарине Мицлош, Нове Ј. Стијевића, Суда Општине катунске, Тоше С. Муфичевића, Боже Р. Мијовића, Андрије В. Симића, Власишка вршачких машина

среза Косовског, Александра Поповића, Радосава Петронијевића, Савка Човића, Стојана Т. Булатовића, Марије Пашели, Франа Билића, Ђурђе М. Кекића, Алберта Фласика, Божидара Ј. Зарића, Гајдоша Ђуре, Миљка Керкезовића, Фрање Миоцића, Добровољаца општине Трињава, Наде Анзуловић, Јозе Рајковића, Наталије Ј. Павловић, Општине острвачке, Вида Ивановића, Милана Милића, Станимира Лазаревића, Јована П. Мартиновића, Рудолфа Крауса, Јелене С. Добривојевић, Марка Ф. С. руга, Шурле Хушо, Дане Јовановић, Илије Ј. Средановић, Шиме Зубчића, Богољуба С. Павловића, инж. Антице Ј. Дурбабе, Петра Радонића, Јована Ђорђевића, Илије И. Рајнатовића, Госпаве А. Липовина, Јосипа Мравље, Станимира Ђурђева, Тихомира Жунића, Драгојла Пајића, Димитрија Стојановића, Земљорадника среза Рађевског, Мише Маиде, Цвете Д. Васиљевић, Косте Трајковића, Персе Текелеровић, Калине Т. Јовановић, Луце Марићеве, Удружења четника из Београда, Стамче Вељковића, Колбасин Бориса, Мане Тошевића, Наска Петковића, Ивана Шламбергера, Крстине Ђосић, Ђуре С. Костића, Јоко Вукића, Пере М. Пилетића, Стојке Војводић, Драгољуба Илића, Ђуре Илића, Петра Секулића, Јове М. Југовића, Мишка Ђ. Димсковића, Андреје Трајковића, Богољуба Балиновца, Донке С. Благојевић, Крсте Ж. Радонића, Стане С. Вулајић, Терезије Ковжек, Илије М. Накића, Аксентија Ж. Јовичића, Јарослава Крецловића, Јована Н. Костића, Ђурђије Нешковић, Милета Јакшића, Саве В. Крстића, Јанка Недића, Милана Мишића, Јосипа Поповића, Младена П. Стефановића, Уроша Б. Пековића, Драгољуба Савића, Др. Миливоја Милошевића, Разуменке Ј. Прокић, Милутина Басрак, Луке Петровића, Стошије А. Голије, Српског пољопривредног друштва из Београда, Франца Пестотника, Српске православне црквене општине у Скадру, Ловре Перковића, Антона Божића, Претставника Грачана и Кеверске долине, Загреб, Вере Гвингперез, Виде Н. Брајовић, Анђе Галетић, Михајла Врбица, Петрана Рајковића, Јоке Вујовића, Јосипа Месарића, Стојка Петровића, Милке И. Вимполнек, Милана Б. Бајића, Мирка М. Меденице, Ибрахима Мустарића, Клуба инвалида, официра и ратника, Марије Хомак, Милорада Јевтића.

РАЗНА АКТА

Месно начелство, Птуј; Удружење трговаца за Срез коснички, Куршумлија; Удружење југословенских инжењера и архитеката, Загреб; Градско начелство, Загреб; Земљорадници Срезова: жабаљског, тителског и др.; Управа Српске кредитне задруге, Будва; Удружење трговаца за Срез левачки, Рековац; Пољопривредно удружење за Банат, Вел. Бечкерек; Александровацко трговачко удружење. Александровац; Привредници из Гусина; Удружење трговаца за Срезове: ључки и поречки, Кладово; Удружење трговаца за Срез младеновачки; Јован Ф. Шаровић; Удружење трговаца, Жагубица; Земљорадници са отока Раба; Повереништво Радничке коморе, Бјеловар; Савез живежарских радника подружнице: Марибор, Вировитица, Вараждин, Сл. Брод, Осиек, Дубровник, Загреб, Копривница, Карловац, Сисак, Нашице, Д. Стубица; Удружење трговаца за Срезове: трнавски, љубињски, драгачевски, Чачак; Занатлијски сенаф, Александровац; Заједница дома и школе, Карловац; Занатлијски сенаф, Призрен; Др. Илија Николајевић, Вршац; Др. Јанко Рако, нар. посланик; Софроније Илић, претседник Општине дебарске; Удружење трговаца за Срез лесковачки, Лесковац; Удружење трговаца за Срез јадрански и азбуковачки; Јеврем Јевтић и др. из Бегеча; Удружење трговаца за Срез орашачки, Арапчеловац; Удружење трговаца за Срезове: златиборски, ужички, црногорски; Трговачко удружење за град Сарајево; Удружење трговаца Среза бјелинског; Богомир Јовановић из Грабовца; Удружење трговаца, занатлија и угоститеља за варош Куманово и Срез жеглиговски; Удружење трговаца за варош Свилајнац; Удружење трговаца за Срез румски; Удружење трговаца за срез Војнич, Крњак.

Интерпелација Др. Ивана Лончаревића, народног посланика, Г. Министру правде о запленама „Обзора“ и „Јутарњег листа“.

Господине Претседниче,

Част нам је у прилогу /1 доставити Вам „Пројект Закона о продужењу важности Закона о заштити земљорадника и о стављању на снагу појединих прописа Закона о извршењу и обезбеђењу“. С молбом да исти поднесете Народној скупштини на решење.

У исто време част нам је доставити Вам /2 Указ Његовог Величанства Краља од 14 октобра

15 октобар 1932 године

Београд

Господине Министре,
Загребачки дневник *Обзор* од 12 коловоза о.г. у броју 179 донео је на 5 страни у трећем и четвртном ступцу под насловом „Из Народне скупштине“ мој упут претседника Народне скупштине о запленама „Обзора и Јутарњег листа“ точно према стенографским биљешкама наводећи то: стенографске биљешке са сједница Скупштине од 9 и 10 о. м.

Донео је дакле само оно, што је било штампано у стенографским биљешкама сматрајући да му је као политичком дневнику дужност регистровати и све што се у Народној скупштини ради.

Овај исти дневник учинио је овако исто и са мојом интерпелацијом о променама у Загребачкој градској општини, о изјави Министра пољопривреде г. Буре Деметровића у вези са овим променама, и то у своме броју од 15 о.м. али су оба ова броја „Обзора“ по наредби државног тужиоца у Загребу конфискована, спречено им растурање у граду Загребу и исто тако им спречена експедиција у унутрашњости.

Више сам пута дигао свој глас против овако нечувеног поступка државног тужиоца, који газди права народних посланика, право Народне скупштине и права свих држављана да буду обавјештени о раду народних посланика.

Како сви ти протести нису имали на жалост никаквог успеха то Вас поново питам:

1) Да ли можете навести разлог, зашто су поменути бројеви „Обзора“ по државном тужиоцу у Загребу заплениени?

2) Да ли је то можда урађено по Вашој наредби, кад досадашњи моји протести нису уродили никаквим плодом.

Молим Вас, да ми на ову интерпелацију одговорите у Народној скупштини усмено.

17 октобра 1932 год.

Београд

Др. Иван Лончаревић, с. р.

1932 године К.М.Бр.145, којим смо овлашћени да можемо пројекат овога Закона поднети Народној скупштини на решење.

Уједно нам је част умолити Вас, Господине Претседниче, да се пројекат овога Закона на основу § 62 Закона о пословном реду у Народној скупштини, огласи за читање.

Изволите, Господине Претседниче, примити и овом приликом израз нашег особитог поштовања.

Министар правде,

Др. П. Шуменковић, с. р.

Министар пољопривреде,

Јурај Деметровић, с. р.

Министар трговине и индустрије,

И. Мохрич, с. р.

МИ
АЛЕКСАНДАР I
по милости Божјој и вољи народној
Краљ Југославије

На предлог Нашег Министра правде, пољопривреде и трговине и индустрије, и по саслушању Нашег Министарског савета, а на основу члана 63 Устава Краљевине Југославије решили смо и решавамо:

Овлашћују се Наши Министри правде, пољо-

привреде и трговине и индустрије да могу поднети Народном Претставништву Краљевине Југославије на решавање Предлог закона о продужењу важности Закона о заштити земљорадника.

Наши Министри правде, пољопривреде и трговине и индустрије нека изврше овај Указ.

К.М.Бр. 145
14 октобра 1932 год.
Београд

АЛЕКСАНДАР, с. р.

Министар правде,
Др. И. Шуменковић, с. р.
Министар пољопривреде,
Јурај Деметровић, с. р.
Министар трговине и индустрије,
И. Мохорич, с. р.

ЗАКОН

О ПРОДУЖЕЊУ ВАЖНОСТИ ЗАКОНА О ЗАШТИТИ ЗЕМЉОРАДНИКА И О СТАВЉАЊУ НА СНАГУ ПОЈЕДИНИХ ПРОПИСА ЗАКОНА О ИЗВРШЕЊУ И ОБЕЗБЕЂЕЊУ

Члан 1

Важност Закона од 19 априла 1932 године о заштити земљорадника и о стављању на снагу појединих прописа Закона о извршењу и обезбеђењу продужује се од 20 октобра 1932 године па на даље

Члан 2

Овај Закон ступа у живот кад га Краљ потпише а добија обавезну снагу кад се обнародује у „Службеним новинама“.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Овај уговор о социјалном осигурању закључен је у Бечу, 21 јула 1931 године. Он је подељен на три дела: Опште прописе, Посебне прописе и Завршне прописе.

Општи прописи. Уговор се односи на осигурање за случај болести и за случај несреће радника (укључиво пољопривредних) и намештеника, на осигурање на случај изнемоглости, на пензионско осигурање код братинских благајни и на пензионско осигурање намештеника. Као установе у смислу ових одредаба (чл. 1.) важе и пензионе установе југословенских државних саобраћајних усанова. Члан 2 прописује у погледу примања из чл. 1, једнако поступање са држављанима обеју држава уговорница. По члану три, при спровођењу социјалног осигурања, имају се примењивати правни прописи оне државе на чијој се територији обавља рад. Исти члан предвиђа и изузетак од тог правила као и посебне случајеве при одређивању прописа једне или друге државе. Одредбе овога члана не односе се на особље запослено на бродовима (шлеповима) који плове Дунавом. Члан 4 садржи прописе о узајамној, правној и административној помоћи између обостраних судова, управних власти и осигуравајућих завода, а члан 5 накнаду издатака проузрокованих овом помоћи. Члан 6 допушта подношење пријаве, обавезне по законима једне државе, код носиоца

осигурања оне друге државе, а тако исто признаје законске рокове за подношење правних средстава код ма ког надлежног надлештства било једне било друге државе. Члан 7 овлашћује обостране Консуларне заступнике за заступање, што се тиче социјалног осигурања радника и намештеника, који су држављани њихове државе, код свих завода, власти и судова. По члану 8, претставке држављана једне државе писане на језику те државе, не могу се одбацити у оној другој држави. Члан 9 предвиђа једнаку примену прописа о ослобођењу или олакшицама у погледу такса и пристојба у свакој држави, па било да иста спроводи своје сопствено или социјално осигурање оне друге Државе.

Посебни прописи. -- 1. Осигурање за случај болести. По члану 10 боравак у пограничној зони друге државе не сматра се као боравак у иностранству у погледу давања из осигурања. Иначе, осигурано лице, оболело у другој држави, има право на примање осигурања, све док се због стања здравља не узмогне вратити у његову државу. Члан 11 садржи прописе о давању осигурања лицима оболелим у пограничној зони. Члан 12 предвиђа примање у јавне болнице лица из оне друге државе на терет њиховог осигуравајућих завода ако је тај завод тражио њихово примање у болницу, а сем тога, у случају, ако болесниково стање не дозвољава да се

он одбије. Члан 13 говори о времену осигурања у болести проведеног у једној држави, које се узима у обзир у другој Држави, у погледу права примања осигурања, његовог трајања и његове висине; затим о томе, на које примање осигураник има право, ако су по среди два осигурања; најзад, о суспендији права у случају доброволног осигурања за време док је осигураник запослен у тој другој држави.

II. Рента осигурања. — Члан 14 садржи опште одредбе; Чланови 15, 16 и 17 одредбе о осигурању за случај несреће; Чланови 18—26 одредбе о пенсионом осигурању намештеника; чланови 27 и 28 одредбе о пенсионом осигурању код братинских благајна.

Завршни прописи. — Члан 29 предвиђа доношење одредаба у свакој држави ради извршења овог уговора. По члану 30, обостране највише административне власти имају се споразумети о што простијем обављању достава и исплата. У смислу чл. 31, одредбе напред поменутих посебних прописа могу се споразумно мењати. Члан 32 препоручује обостраним осигуравајућим заводима да се узајамно обавештавају о боравку осигураника. По члану 33, у случају спора између обостраних завода или надлежних власти, решавају споразумно обостране највише административне власти; одлуке споразумно донесене коначне су и обавезне како за заводе тако и за државна надлештва. Члан 34 садржи одредбе о томе, ко ће и како ће се давати осигурања у случају спора, до коначне одредбе. По члану 35, највише административне власти, у смислу овог уговора јесу: у Југославији Министар социјалне политике и народног здравља; у Аустрији Савезни Министар за социјалну управу. По члану 36, обострани заводи, власти и судови социјалног осигурања непосредно између себе и спровођењу овог уговора. Члан 37 предвиђа ратификовање Уговора у Београду, а члан 38

његово ступање на снагу почетком месеца који долази одмах по ратификацији, с тим да, у погледу службеника «Речне пловидбе Краљевине Југославије», Уговор важи и ретроактивно почев од 1 јуна 1930; у погледу инвалидског осигурања радника од дана када у обема државама буде проведено инвалидно осигурање дотичних група. По члану 39, прописи овог Уговора примењују се, од дана њиховог ступања на снагу, и на раније случајеве осигурања, с тим, да се за раније време неће вршити накнадна плаћања. Члан 40 предвиђа могућност отказа Уговора за крај сваке календарске године, са отказним роком од шест месеци.

У допунском протоколу предвиђа се, да ће се обе владе обратити Немачкој влади у циљу да се испита могућност проширења узајамности и на ту државу у смислу Уговора, које су, по предмету социјалног осигурања, обе државе уговорнице раније закључиле са Немачком.

Завршни протокол I предвиђа, да свака уговорна страна прима део терета из осигурања братинских благајна према стању на дан 31 децембра 1918.

Завршни протокол II. — У погледу издавања потпора у случају беспослица, поступаће се једнако са обостраним држављанима. По завршном протоколу III, не могу се изводити из члана 3, става 1, никаква права на изузетке код примене прописа о запослењу страних радника.

Најзад, у Интерном Завршном Протоколу предвиђено је, да ће највише административне власти или надлештва од њих одређена вршити преводе дописа упућених њиховим држављанима, за оне заводе, власти и судове социјалног осигурања који те преводе не би могли сами извршити. Ако се адресат налази на територији замољене највише административне власти, ова ће по изјављеној жељи, обавити и превођење и достављање.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

О

Уговора о социјалном осигурању између Краљевине Југославије и Републике Аустрије, закљученом и потписаном у Бечу, 21 јула 1931 године као и о Протоколима, који чине саставни део поменутог Уговора, који гласи:

§ 1

Одобрава се и добија законску снагу Уговор о социјалном осигурању између Краљевине Југославије и Републике Аустрије, закључен и потписан у Бечу, 21 јула 1931 године, као и Протоколи који чине саставни део поменутог Уговора чији текстови на српско-хрватском и немачком језику гласе:

УГОВОР

ИЗМЕЂУ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ И РЕПУБЛИКЕ АУСТРИЈЕ О СОЦИЈАЛНОМ ОСИГУРАЊУ

Његово Величанство Краљ Југославије и Савезни Претседник Републике Аустрије споразумели су се, да уговором уреде међусобне односе на пољу социјалног осигурања. У том су циљу именовали за пуномоћнике:

Његово Величанство Краљ Југославије:

Господин Д-ра Г. Б. Анђелиновића, народног посланика и пуномоћног Министра у Републици Аустрији и

Господин Д-ра Марка Тујковића, саветника Министарства социјалне политике и народног здравља, Савезни Претседник Републике Аустрије;

Господин Д-ра Јохана Шобера, вицеканцелара Господина Д-ра Роберта Кербера, саветника Савезног Министарства социјалне Управе,

који су се, по измени њихових пуномоћија, нађених у доброј и исправној форми, споразумели о следећем:

A. ОПШТИ ПРОПИСИ

Члан 1. Овај се одговор односи на:

I. — осигурање за случај болести радника (укључиво пољопривредних) и намештеника;

2. — осигурање за случај несреће радника (укључиво пољопривредних) и намештеника;
3. — осигурање за случај изнемоглости;
4. — пензионо осигурање код братинских благајна;
5. — пензионо осигурање намештеника.

Уређења југословенских државних саобраћајних установа за осигурање у болести и несрећи, као и пензиони фонд особља «Речне пловидбе Краљевине Југославије» важе при томе као установе социјалног осигурања у смислу непосредно оној установи, која је надлежна за решавање о правном средству.

Члан 7. 1) Консуларни заступници обеју држава уговорница сматрају се за овлашћене, да заступају раднике односно намештенике држављане своје државе, код свих завода, власти и судова социјалног осигурања друге државе. Они имају у истом обиму као и сама заинтересована лица право увида и расправе.

2) Алинеја 1 важи и за она лица којима је једна од држава уговорница посебице поверила заштиту исељеника а која су као таква пријављена највишој административној власти друге државе.

Члан 8. 1) Преставке, које држављани једне од обеју држава уговорница упућују заводима, властима и судовима социјалног осигурања друге државе, не могу се одбацити из разлога што су писане на језику прве државе.

2) Дописи завода, власти и судова социјалног осигурања једне од држава уговорница, који би били упућени држављанима друге државе, биће писани на званичном језику прве државе. Превод на званичном језику друге државе треба прикључити у оним случајевима кад се ради о одлукама а преставка није написана на званичном језику прве државе. Иначе треба по могућству прикључити преводе оних дописа који се шаљу у иностранство друге државе.

Члан 9. Прописи о ослобођењу или олакшицама у погледу такса или правих пристојби, који постоје у једној од држава уговорница за спровођење сопственог социјалног осигурања, важе на исти начин и код спровођења социјалног осигурања друге државе.

В. ПОСЕБНИ ПРОПИСИ

1. ОСИГУРАЊЕ ЗА СЛУЧАЈ БОЛЕСТИ

Члан 10. (1) Боравак у пограничној зони друге државе не важи као боравак у иностранству у погледу пружања давања из осигурања за случај болести и права на добровољно осигурање у болести. Као погранична зона важе подручја која су одређена у споразуму о регулисању пограничног саобраћаја (прилог Е. Трговачком уговору између Краљевине Југославије и Републике Аустрије од 3 септембра 1925) или која ће у будуће бити одређена, ако се измени тај споразум.

2) Ако осигурано лице оболи у другој држави уговорници изван пограничне зоне (алинеја 1), има право на примања из осигурања за случај болести, које му припадају од његовог осигуравајућег завода, све док се због његовог стања здравља не може вратити на подручје државе, у којој има његов осигуравајући завод своје седиште. Препуштено је домаћем законодавству да одреди да ли ће осигуравајући завод пружати давања непосредно или привремено преко послодавца.

Члан 11. 1) У случају боравка у пограничној зони осигуравајући завод, који треба да пружа давања, може их пружати или сам или замолити који завод болесничког осигурања друге државе уговорнице, да он пружа та давања; у једном и у другом случају постоји право набављања лекова у лекарама пограничне зоне по прописима који важе за домаће заводе за осигурање у болести; у првом случају лекарне ће обрачунати путем оне територијалне благајне која је надлежна за седиште лекарне.

2) Ако обавезни осигуравајући завод пружа помоћ у пограничној зони сам, његови органи имају право да врше функције контроле у пограничној зони. Осигуравајући завод обавезан је да надлежној политичкој власти предложи, на захтев у свако доба списак тих контролних органа. Та политичка власт може чинити приговоре против појединих лица уз навод разлога; о таквим приговорима водиће се рачуна.

3) Ако обавезани осигуравајући завод замоли који завод за осигурање у болести друге државе да пружа давања у пограничној зони, овај треба да пружа та давања према прописима који важе за завод који га је замолио. Замољеном заводу накнадиће се стварно учињени трошкови; за накнаду давања у нарави важе оне пристојбе које има да примењује замољени завод за своје сопствене осигуранике. Друга алинеја члана 5 важи аналогно. Заинтересовани заводи могу склопити о томе поближе споразуме.

4) Обоострани осигуравајући заводи могу склопити споразуме по принципима алинеје 3 и за оне случајеве, у којима су обавезни да пружају давања у крајевима друге државе уговорнице ван пограничне зоне.

Члан 12. Јавна болница једне од држава уговорница може осигурано лице друге државе, које је оболело на територији прве, примити у опскрбу на терет његовог осигуравајућег завода само онда ако је завод одредио да се прими или ако болесников⁰ стање не дозвољава да се одбије. У првом случају осигуравајући завод сносиће опскрбне трошкове у толико, у колико је пристао на болничко лечење. У другом случају болница има право на опскрбне трошкове по најнижим опскрбном разреду само за време, док је болесник неспособан за пренос и док није исцрпио право на хранарину. Кад болесник буде способан за пренос, право на накнаду опскрбних трошкова постоји, ако је осигуравајући завод у року од 8 дана извештен о примању у болницу и то за време, док је болничко лечење погребно а најдуже до истека рока од 8 дана, од када је стигла одредба осигуравајућег завода која друкчије наређује; дужност плаћања престаје свакако са престанком права на хранарину, ако је доказано да је осигуравајући завод јавио болници престанак тог права у року од 3 дана, од како га је болница известила о примању болесника.

Члан 13. 1) Време осигуравања у болести, за коју су плаћени приноси или које је проведено после извршене пријаве (после званичног установљења обавезе осигурања) у једној од држава уговорница, узима се у обзир, у погледу права на примања из тог осигурања, њиховог трајања и висине, као и права на добровољно осигурање у болести, у другој држави уговорници на исти начин као да је под иначе једнаким приликама проведено у тој држави.

2) Ако би имало осигурано лице у исто време право на примања на основу једног још постојећег осигурања и једног престалог осигурања или из двеју престалих осигурања а од завода обеју држава, добиће примања само од оног завода, код којег је то лице још обавезно осигурање или код којег је обавеза касније престала.

3) Право на добровољно осигурање у болести мирује за време док је лице запослено на територији друге државе уговорнице у послу, који га обавезује на осигурање у болести.

II. РЕНТНА ОСИГУРАЊА

А) ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 14. 1) Боравак на територији друге државе уговорнице а, са претходним пристанком осигуравајућег завода, ни боравак у трећој држави не сматра се као боравак у иностранству, кад су у питању примања из рентних осигурања (члан 1, тачка 2 до 5) и евентуални додатци исгима, ако уживалац припада једној од држава уговорница.

2) Једнако поступање не протеже се на примену §§ 126, алинеја 1, бр. 3; 127, алинеја 1, бр. 3 и 4 и алинеја 2, слово б) као и § 128 аустријског Закона о осигурању намештеника и § 252 аустријског закона о радничком осигурању и § 238 аустријског закона о осигурању пољопривредних радника. Но југословенски држављани могу у року од 6 месеци после ступања на снагу овог уговора тражити да им се урачуна време поменуто у наведеним прописима аустријског закона о осигурању намештеника под условима, који важе за аустријске држављане, ако доплате за сваки месец, који им се урачунава као пун, 8%, за сваки месец који им се урачунава у пола, 4% а за сваки месец, који им се урачунава са једном трећином, 8-3% од приносне основе у времену докупа заједно са 6% камата рачунатим од онога месеца, за који се тражи урачунавање. Осигуравајући завод може дозволити плаћање докупнине најдуже до 3 године.

3) У колико примање рентних давања зависи, по законима једне од обеју држава, и за њезине држављане кад бораве у иностранству, од испуњења извесних прописа издатих реда ради, важе ови прописи и за држављане друге државе уговорнице.

4) Свако лице које тражи примање из рентног осигурања једне од држава уговорница, треба да саопшти осигуравајућем заводу, која примања из рентних осигурања друге државе ужива или тражи.

5) Ако постоји право на ренту само из осигурања у једној држави а уживалац има свој редован боравак на подручју друге државе, може му се рента, ако не достиже месечно износ од 40 динара или 5 шилинга, на његов захтев откупити троструким годишњим износом ренте; ренте, која износе мање од 120 динара или 15 шилинга месечно, могу се исплаћивати у роковима дужим од месец дана.

б) ОСИГУРАЊЕ ЗА СЛУЧАЈ НЕСРЕЋЕ

Члан 15. Послодавцима се не могу прописивати већи приноси за осигурање за случај несреће с разлога што се седиште њиховог посла налази на територији друге државе уговорнице.

Члан 16. Прописи члана 11 важе и за лечење проузроковано несрећом у послу.

Члан 17. У осигурању за случај несреће треба код израчунавања годишње обезбеђење зараде, од које се одмерава рента узети у обзир и зараду у времену, у коме је лице било осигурано у другој држави уговорници, ако је то за осигурано лице повољније.

в) ПЕНСИОНО ОСИГУРАЊЕ НАМЕШТЕНИКА

Члан 18. 1) Између југословенског и аустријског пензионог осигурања намештеника успоставља се однос узајамности (реципроцитета).

2) Ако су за неко осигурано лице приноси плаћени и за југословенско и за аустријско осигурање, тако се приносно време (ефективно приносно време) сабира у циљу чувања очекиваних права, у циљу испуњења времена чекања као и у циљу права на добровољно осигурање; са овим ефективним приносним временом сваке државе изједначује се и свако друго време, ако и у колико има, према њеном законодавству, дејства у поменутих правцима. У колико је за право на старосну ренту прописан посебан број посебних месеци, приносно се време такође сабира. Ако се времена у обема државама поклапају, рачунају се само једанпут.

3) Време болести, које се има према законским прописима једне од држава уговорница рачунати као накнадно време приноса, као и време за које се у једној држави плаћа пристојба за чување права, чува очекивана права и у другој држави. Уживање ренте за изнемоглост или старост у једној од држава уговорница, важи као накнадно време за чување очекиваних права и у другој држави. Остала накнада времена рачунаће осигуравајући заводи сваке државе уговорнице према свом унутрашњем законодавству.

4) Кад наступи осигурани стечај, осигуравајући завод обеју држава уговорница пружиће ону ренту, на коју осигурано лице има право по домаћим прописима, водећи рачуна о алинејама 2 и 3, овога члана. Али при томе плаћаће од пуне основне ренте као и од таквих давања и додатака давањима чији износ не зависи од стеченог приносног времена, само онај део, који одговара сразмери између ефективног приносног времена у дотичној држави (алинеја 2) и укупног ефективног приносног времена у обема државама; у случају кад обавеза осигуравајућег завода друге државе наступи само због урачунавања изједначеног времена (алинеја 2), при том рачуна, ефективном приносном времену додаје се и изједначено време. Смањење неће наступити, ако лице у једној од држава уговорница није стекао урачунаљиво време више од дванаест месеци; у том случају не постоји никакво право према осигуравајућем заводу те државе.

Члан 19. Члан 18 важи аналогно и за враћање приноса, за помоћ за опрему, као и за једнократну отпавнину; но за отпавнину последња реченица не важи.

Члан 20. Ако је укупно давање, израчунато по прописима члана 81, мање него што би било давање, на које би лице имало право у једној од обеју држава уговорница само по прописима те државе а основу приносног времена проведеног у тој држави осигуравајући завод те државе повисиће давање, које пада на његов терет, за толико колико износи ова разлика; при упоређењу треба поћи од релације злата обеју валута. Код тога све породичне ренте

за једног осигураника рачунају се као једно давање. Ако има осигурано лице у једној држави право на плаћање капитала, у другој држави на плаћање ренте ради упоређења прерачунаће се плаћања из осигурања у другој држави, по принципима технике осигурања, у плаћање оне врсте која му припада из сопственог осигурања.

Члан 21. Ако, по прописима једне од држава уговорница, треба ренту смањити или обуставити обзиром на другу коју ренту, треба страну ренту сматрати као да је домаћа. Највише административне власти донеће поближе прописе о провођењу ове одредбе.

Члан 22. Осигуравајући заводи обеју држава уговорница установиће сами давања, која имају пружати, и издаће о томе писмено решење. Одговарајућем осигуравајућем заводу друге државе треба претходно дати прилику да се изјасни, ако су приноси плаћени осигуравајућим заводима у обема државама.

Члан 23. Ако је осигуравајући завод установио неко давање, а да није водио пуног рачуна о прописима овог уговора, треба давање наново одредити на основу прописа овог уговора и онда, ако су услови за давање испуњени већ самим приносним временом у сопственој држави. Ранија одлука новом одредбом ступа ван снаге. Исто вреди, ако је настала промена у околностима које су, по прописима овог уговора, од важности за установљење давања.

Члан 24. Осигуравајући заводи обеју држава могу се споразумети о томе да само један завод исплаћује у целости текућа плаћања, која треба плаћати на основу горњих прописа; други завод накнађиваће му онда редовно онај део плаћања који пада на његов терет.

Члан 25. 1) У колико неко запослење искључује, спречава или ограничује право на уживање, износ или даљне уживање текући или једнократних плаћања из пензионог осигурања, запослење које се врши у другој држави уговорници изједначено је са запослењем у домаћој држави.

2) Ако су, противно пропису алинеје 1, враћени приноси, враћање остаје правоважно.

Члан 26. Кад се примењују прописи чланова 18 до 25, рачуна се као основна рента пензионог фонда «Речне пловидбе Краљевине Југославије» 30% и као годишње повећање у првих 10 година 2% пензионог основа.

Г) ПЕНСИОНО ОСИГУРАЊЕ КОД БРАТИНСКИХ БЛАГАЈНА

Члан 27. Прописи чланова 15 до 25 важе аналогно и у односу између југословенског и аустријског пензионог осигурања код братинских благајна с тим, да постоји право на примање само онда, ако је збир квотијената који се добије у свакој земљи, када се урачунаљиво време приноса у земљи подели са прописаним временом чекања, једнак или већи од јединице; ако имају осигуравајући заводи једне државе, који долазе у обзир, прописано разво време чекања, важи време чекања оног завода, који је последњи био надлежан. Као основни износ југословенског пензионог осигурања код братинских благајна узима се 8% урачунаљиве зараде и као годишње повећање у времену чекања 2,4% исте.

Д) ПЕНСИОНО ОСИГУРАЊЕ НАМЕШТЕНИКА И ПЕНСИОНО ОСИГУРАЊЕ КОД БРАТИНСКИХ БЛАГАЈНИ

Члан 28. Прописи члан 27 важи аналогно и у односу између југословенског (аустријског) пензионог осигурања намештеника и аустријског (југословенског) пензионог осигурања код братинских благајна; ипак постоји право на редовна давања пензионог осигурања намештеника једино онда кад би то право постојало, под иначе једнаким условима, и у случају истоврсног прелаза осигурања у самој земљи.

В. ЗАВРШНИ ПРОПИСИ

Члан 29. Највиша административна власт сваке државе донеће, у колико за њено подручје буде потребно, одредбе ради извршења овог уговора самостално. Овако дођете одредбе саопштаваће се највишој административној власти друге државе уговорнице.

Члан 30. Највише административне власти обеју држава уговорница споразумеће се о томе, на који ће се начин обављати, што простије и са што мање трошкова, доставе и исплате при спровођењу социјалног осигурања са територије једне државе на територију друге државе уговорнице.

Члан 31. Највише административне власти обеју држава уговорница овлашћују се, да могу међусобним споразумом допунити или мењати прописе дела Б. овог уговора; једнако се овлашћују да могу, чим буде инвалидно осигурање спроведено у обема државама, узајамност на основу принципа, установљених у делу Б. овог уговора споразумно одредити и у односу инвалидних осигурања обеју држава као и у односу између инвалидног осигурања једне државе и пензионог осигурања намештеника друге државе.

Члан 32. Осигуравајући заводи обеју држава треба по могућности да се међусобно обавештавају, кад сазнају да је неко осигурано лице пренело свој боравак са територије једне државе уговорнице на територију друге. Осигуравајући заводи могу се о томе поближе споразумети.

Члан 33. 1) О споровима, који би настали између завода или власти социјалног осигурања једне државе и завода или власти социјалног осигурања друге државе око тумачења и примене прописа овог уговора, решавању највише административне власти обеју држава уговорница споразумно.

2) Одлуке, које ће највише административне власти обеју држава уговорница у смислу прописа алинеја 1 заједнички донети, коначне су и обавезне за надлежства, поменута у алинеји 1, као и за оне који су заинтересовани. Чим се поведе поступак, у смислу овог члана, код највише административне власти једне од држава уговорница, треба да се прекине сваки поступак, који би био тада у току.

Члан 34. 1) У случају спора по члану 33 треба осигуравајући завод, коме је потраживање било најпре пријављено, да пружа примерно привремено старање, ако постоји и у најнеповољнијем случају право на примање.

2) Ако осигуравајући завод одбије да пружа привремено старање или да не пружа у потребном обиму, може га надзорна власт у случају жалбе присилити да пружа привремено старање и одредити му износ давања. У случају спора између осигу

равајућих завода, који не подлеже истој надзорној власти, решава највиша административна власт.

3) Заводи за рентна осигурања могу поверити спровођење старања заводима за осигурање у болести.

4) Осигуравајући заводи, за који се коначно установи да је обавезан, накнадиће учињене издатке, до висине своје сопствене обавезе осигуравајућем заводу који је пружао привремено старање. Пропис члана 5, алинеја 2 важи.

Члан 35. Највиша административна власт у смислу овог уговора је за Краљевину Југославију Министар социјалне политике и народног здравља, за Републику Аустрију Савезни Министар за социјалну управу.

Члан 36. Код спровођења овог уговора, заводи, власти и судови социјалног осигурања обеју држава уговорница општиће међу собом непосредно.

Члан 37. Овај уговор треба ратификовати. Измена ратификационих исправа извршиће се у Београду што пре.

38. 1) Уговор ступа на снагу, у колико се не односи на инвалидно осигурање, првим даном месеца који следи по измени ратификација. У погледу службеника «Речне пловидбе Краљевине Југославије» важ уговор и у натраг за време од 1 јуна 1930 до дана његовог ступања на снагу.

2) У погледу инвалидног осигурања појединих група радника и пољопривредних радника, уговор ступа на пуну снагу даном кад буде у обема државама уговорницама спроведено инвалидно осигурање за дотичне групе.

3) Од дана, кад буде ступило на снагу инвалидно осигурање у једној од држава уговорница до дана његовог ступања на снагу у другој држави уговорници, важиће само прописи чланова 2 до 5, 7 и 14 овог уговора; тиме се не прејудуцира уређењу питања додатака из јавних средстава, о коме ће се обе владе посебно споразумети, кад буде инвалидно осигурање у једној од држава уговорница ступило у живот.

Члан 39. 1) Прописи овог уговора примењују се, са важношћу од дана њиховог ступања на снагу, и на осигурани случајеве који су се раније десили. Лицима, која би била имала право на добровољно продужење рентног осигурања, да је једнако рачунавање обостраног времена приноса постојало у часу, кад је лице престало бити обавезно на осигурање, дозвољава се добровољно продужење осигурања од дана ступања на снагу овог уговора, ако уплате први принос у року од 3 месеца по ступању уговора на снагу; овакво време приноса уважиће се само онда ако осигурани случај наступи најраније 18 месеци после ступања на снагу овог уговора. Код примене прописа овог уговора треба узети у обзир и време осигурања стечено пре њиховог ступања на снагу.

2) За време пре ступања на снагу овог уговора неће се вршити накнадна плаћања. У колико су до сада уживаоци даване ренте, које су веће од рента на које имају према овом уговору право, прималац није дужан да их врати. У колико су исплаћена једнократна давања зарачунаваће се на рентна давања, која буду доспевала.

Члан 40. Свака од обеју држава уговорница може овај уговор отказати за крај календарске године са отказним роком од 6 месеци. Отказ се може,

с пристанком друге државе уговорнице, ограничити и на поједине делове уговора. Обавезе из осигураних случајева који су се десили за време важења уговора морају они осигуравајући заводи, који су на основу овог уговора обавезни, даље извршити иако је уговор отказан. Очекивана права, очувана на основу прописа овог уговора, не престају због уговора; њихов даље чување, за време по престанку важности уговора, управљају се по домаћем законодавству дотичне државе.

Као доказ овлаштеници су ставили на овај уговор своје потписе.

Учињено у Бечу 21 јула 1931 године у два оригинална примерка, и то сваки на српско-хрватском и на немачком језику, од којих добија свака држава уговорница по један примерак. Српско-хрватски и немачки текст сагласни су по садржини и имају подједнаку важност.

У Бечу, 21 јула 1931.

Д-р Г. Б. Анђелиновић, с. р.

Д-р М. Тујковић, с. р.

Д-р Ј. Шобер, с. р.

Д-р Р. Кербер, с. р.

ДОПУНСКИ ПРОТОКОЛ

Обе ће се Владе обратити Влади Немачке државе у смислу закључених протокола уз обостране уговоре са Немачком државом о социјалном осигурању од 15 децембра 1928 и од 5 фебруара 1930 да испитају да ли се и на који начин принципи узајамности, утврђени у закљученим уговорима, могу и требају проширити у узајамним односима ових трију држава. На даље ће се обе Владе у случају, ако у будуће једна од њих закључи на пољу социјалног осигурања уговор о узајамности са којом трећом државом, споразумети, како ће се узајамност у истом смислу проширити и у односу према тој држави.

У Бечу, 21 јула 1931.

Д-р Г. Б. Анђелиновић, с. р.

Д-р М. Тујковић, с. р.

Д-р Ј. Шобер, с. р.

Д-р Р. Кербер, с. р.

ЗАВРШНИ ПРОТОКОЛ I

Обе Владе изјављују се спремнима, да преузму онај део терета из осигурања братинских благајни друге државе уговорнице који је постојао на дан 31 децембра 1918, а који је настао из оних осигурања која су на дан 31 децембра 1918 или последњи пут пре тога била заснована на основу запослења на њиховој данашњој државној територији. Унутрашњим прописима сваке државе препуштено је да регулишу, које ће установе и на који начин тај терет осигурања сносити.

У Бечу, 21 јула 1931.

Д-р Г. Б. Анђелиновић, с. р.

Д-р М. Тујковић, с. р.

Д-р Ј. Шобер, с. р.

Д-р Р. Кербер, с. р.

ЗАВРШНИ ПРОТОКОЛ II

Обе Владе изјављују по споразумнима у томе да ће са држављанима друге државе уговорнице у погледу редовних потпора за случај беспослице поступати као са сопственим држављанима.

У Бечу, 21 јула 1931.

Д-р Г. Б. Анђелиновић, с. р.
Д-р М. Тујковић, с. р.
Д-р Ј. Шобер, с. р.
Д-р Р. Кербер, с. р.

ЗАВРШНИ ПРОТОКОЛ III

Обе Владе изјављују се споразумнима да се из прописа члана 3 алинеје 1 не могу изводити никаква права на изузетке код примене прописа о запослењу страних радника.

У Бечу, 21 јула 1931.

Д-р Г. Б. Анђелиновић, с. р.
Д-р М. Тујковић, с. р.
Д-р Ј. Шобер, с. р.
Д-р Р. Кербер, с. р.

ИНТЕРНИ ЗАВРШНИ ПРОТОКОЛ

Ради олакшања provedбе друге реченице алинеје 2 члана 8 Владе обеју држава уговорница споразумеле су се да ће највиша административна власти или надлештво, које она значи, вршити преводе дописа упућених држављанима своје државе за оне заводе, власти и судове социјалног осигурања друге државе који те преводе не би могли сами извршити. Ако се адресат дописа налази на територији замољене највише административне власти (од ње означеног другог надлештва), обавиће ова, по изјављеној жељи, поред превода и доставу дописа.

У Бечу, 21 јула 1931.

Д-р Г. Б. Анђелиновић, с. р.
Д-р М. Тујковић, с. р.
Д-р Ј. Шобер, с. р.
Д-р Р. Кербер, с. р.

§ 2

Овај закон ступа у живот, даном обнародовања у Службеним новинама а обавезну силу добија, пошто се испуне услови из чланова 37 и 38 поменутог Уговора.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Општа конференција Међународне организације рада Друштва народа усвојила је, 28 јуна 1930, један пројект Конвенције о принудном или обавезном раду коју имају ратификовати чланови поменуте организације, сходно одељку XIII Версаљског уговора и одговарајућим одредбама осталих уговора о миру.

Чланови који ратификују ову Конвенцију обавезују се да ће укинути сваку употребу принудног или обавезног рада. У прелазном периоду такав ће се рад моћи употребљавати само у јавне сврхе и као изванредна мера и то у духу осталих одредаба исте Конвенције. По истеку 5 година узеве се у оцену питање о потпуном укидању таквог рада. У члану 2 означено је шта се има сматрати као обавезан или принудан рад и наведени су радови и услуге који ту нису обухваћени у смислу ове Конвенције, а који се захтевају на основу закона о војној обавези, као део грађанских обавеза, на основу судске одлуке, у случајевима више силе и ситни сеоски радови вршени у непосредну корист заједнице. Забрањује се сваки облик принудног или обавезног рада у корист појединца, друштва или приватно правних лица, и такав се рад има укинути, сваки такав рад који се захтева као порез као и принудан рад радове јавног интереса, наложен сед трине административних старешина.

У члану 10 прописани су услови под којима се у прелазном периоду, такав рад може захтевати.

Чланом 11 прописано је да се само способни мушкарци између 18 и 45 година могу подвргнути обавезном и принудном раду. И у томе погледу прописани су изузеци и ограничења од којих је најважније, да се највише до 25% мушког здравог становништва сме употребити за такав рад. За појединца трајање таквог рада не може прећи 60 дана у 12 месеци (чл. 12). Недељно мора се дати један дан одмора, а прековремени рад мора бити награђен

исто тако као и прековремени радни часови слободних радника (чл. 13). Тако исто, мора се плаћати и сав принудни или обавезни рад, сем радова предвиђених у члану 10 (чл. 14). На такав рад имају се применити прописи о накнади штете за несрећне случајеве као и на слободан рад (чл. 15). Радници се не смеју премештати у крајеве где би им исхрана и клима могли бити опасни, а ако се то не да избећи морају се предузети мере за постепено навикавање као и у радима којима нису вични (чл. 16). Члан 17 говори о хигијенским условима радника, о њиховим путовањима на место рада и о повратку, као и о мерама којима се има омогућити шивање једног дела наднице њиховим породицама. Члан 18 прописује укидање принудног или обавезног рада за пренос лица или робе и предвиђа услове под којима се такав рад може захтевати у прелазном периоду. Члан 19 садржи прописе о обавезном обрађивању земље. Принудни или обавезни рад неће се смети применити као колективна казна неке заједнице (чл. 20), а не сме се употребљавати за подземне радове у рудницима (чл. 21).

Чланови који ратификују ову Конвенцију мораће Међународном бироу рада достављати периодичне извештаје (чл. 22), и прописати што потпунију уредбу о принудном раду (чл. 23). Мора се установити контрола принудног рада (чл. 24) и казнене санкције за незаконито захтевање таквог рада (чл. 25).

Примена Конвенције има се распорестирати на сва територије чланова који ратификују Конвенцију. Изузеци од тог правила имају се назначити у изјави која се прилаже ратификацији (чл. 26).

Пошто буду две ратификације регистроване ова ће Конвенција за сваког члана ступити на снагу 12 месеци после дана регистравања његове ратификације (чл. 28).

Генерални секретар Друштва народа обавештаваће све Чланове о свакој ратификацији (чл. 29).

Конвенција се може отказати по истеку 10 година; отказ добија важност после годину дана; ако се у року од једне године по истеку овог периода од 10 година Конвенција не откаже, она ће важити још

5 година и тако редом продужаваће се њено важење ако се не откаже, на пет до пет година (чл. 30).

По истеку сваког периода од 5 година моћи ће се приступити ревизији Конвенције (чл. 31).

Члан 32 говори о дејству евентуалне ревизије.

По члану 33 подједнако важе француски и енглески текст.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

ПРОЈЕКТУ КОНВЕНЦИЈЕ О ПРИНУДНОМ ИЛИ ОБАВЕЗНОМ РАДУ

усвојеном од Опште конференције Међународне организације рада Друштва народа у Женеви, 28 јуна 1930 године

који гласи:

§ 1

Одобрава се и добија законску снагу Пројект Конвенције о принудном или обавезном раду усвојен од Опште конференције Међународне организације рада Друштва народа у Женеви, 28 јуна 1930 године, чији текст на француском језику и у преводу гласи:

ПРОЈЕКАТ КОНВЕНЦИЈЕ О ПРИНУДНОМ ИЛИ ОБАВЕЗНОМ РАДУ

Општа конференција Међународне организације рада Друштва народа.

Сазвана од стране Управног савета Међународног бироа рада у Женеви, где се и састала 10 јуна 1930, у своме четрнаестом заседању.

Пошто је одлучила да се усвоје разни предлози који се односе на принудни или обавезни рад, питање обухваћено првом тачком стављеном на дневни ред у овом заседању, и

Пошто је одлучила да ти предлози добију облик једнога пројекта међународне конвенције, усваја, данас, 28 јуна 1930 године доњи пројект Конвенције, коју имају ратификовати чланови Међународне организације рада према одредбама XIII дела Версајског уговора и делова осталих Уговора о миру, који њему одговарају.

Члан 1

Сваки члан Међународне организације рада који ратификује ову конвенцију обавезује се да ће укинути употребу принудног или обавезног рада у свим његовим облицима у што је могуће краћем року.

С обзиром на ово потпуно укидање, принудни или обавезни рад моћи ће се употребљавати, за време прелазног периода, једино за јавне сврхе и као изванредна мера под условима и уз јамство који су условљени члановима који следеју.

По истеку рока од пет година од дана ступања на снагу ове Конвенције и приликом извештаја предвиђеног у члану 31, Управни савет Међународног бироа рада испитаће могућност да се укине без новог рока принудни или обавезни рад у свим зовим облицима и одлучиће да ли има места ставити то питање на дневни ред Конференције.

Члан 2

У смислу ове Конвенције, израз „принудни или обавезни рад“ означаваће сваки рад или услугу који

се захтева од једног лица под претњом ма које казне и за који се то лице није понудило драговољно.

Међутим израз „принудни или обавезни рад“ неће обухватати у смислу ове Конвенције:

а) сваки рад или услугу који се захтевају на основу закона о обавезној војној служби за радове чисто војничког карактера.;

б) сваки рад или услугу који су део нормалних грађанских обавеза грађана земље која сама собом управља потпуно независно;

в) сваки рад или услугу који се захтевају од неког лица као последица осуде изречене судском одлуком, под условом да се тај рад или услуга изврши под надзором и контролом јавних власти и да речено лице није уступљено или стављено на расположење појединцима, друштвима или приватно-правним лицима;

г) сваки рад или услуга који се захтевају у случајевима више силе, то јест у случајевима рата, несрећа или ако прете несреће, као што су пожари, поплаве, глад, земљотреси, јаке епидемије и сточне заразе, навале штетних животиња, инсеката или биљних паразита, и уопште све околности које доводе у опасност или прете да доведу у опасност живот или нормалне услове опстанка целокупнога или једнога дела становништва;

д) ситни сеоски радови, т. ј. радови који се изводе у непосредну корист заједнице, од њених чланова, радови који се, према томе, могу сматрати нормалним грађанским обавезама, које падају на чланове заједнице, под условом да само становништво или његови претставници имају право да се изјасне о умесности ових радова.

Члан 3

У смислу ове Конвенције израз „надлежне власти“ означаваће било централне државне власти било централне више власти заинтересоване територије.

Члан 4

Надлежне власти неће смети наредити или дозволити да се наложи принудни или обавезни рад у корист појединаца, друштава или приватно-правних лица.

Ако такав облик принудног или обавезног рада у корист појединаца, друштава или приватно-правних лица, постоји онога дана кад ратификација ове Конвенције од једнога Члана буде регистрована од стране Генералног секретара Друштва народа, овај ће Члан потпуно морати укинути речени принудни или обавезни рад од дана када ова Конвенција ступи за њега на снагу.

Члан 5

Ниједна концесија дата појединцима, друштвима или приватно правним лицима неће смети да има за последицу налагање било којег облика принудног или обавезног рада ради производње или сабирања производа које ти појединци, друштва или приватно-правна лица употребљавају у своју корист или њима тргују.

Ако концесије које постоје садржавају одредбе које имају за последицу какав принудни или обавезни рад, те ће се одредбе морати укинути што пре да би се удовољило прописима члана 1 ове Конвенције.

Члан 6

Чиновници администрације чак и када буду морали потстицати становништво, о којем воде бригу да се даду ма на који облик рада, неће смети да врше на то становништво колективни или индивидуални притисак у циљу да би оно радило за појединце, друштва или приватно-правна лица

Члан 7

Старешине које не врше административне функције неће смети да прибегну принудном или обавезном раду.

Старешине које врше административне функције моћи ће по изричном одобрењу под условима наведеним у члану 10 ове Конвенције.

Законито признате старешине које не примају адекватну награду у другим облицима моћи ће да се користе уживањем личних услуга прописано уређених с тим да све корисне мере морају бити предузете ради спречавања злоупотреба.

Члан 8

Одговорност за сваку одлку да се прибегне принудном или обавезном раду пада на више грађанске власти заинтересоване територије.

Међутим ове власти, моћи ће да пренесу на више месне власти овлашћење да налажу принудни или обавезни рад у случајевима када тај рад неће имати дејство да се радници удаљују од свог редовног пребивалишта. Ове власти моћи ће такође да пренесу на месне врховне власти за периоде и под условима који ће се установити уредбама предвиђеним у члану 23 ове Конвенције овлашћење, да наложе принудни или обавезни рад за чије ће се извођење радници морати да удаље од свог редовног пребивалишта, ако се буде радило о томе да се олакша премештање чиновника управе у извршењу њихових дужности и пренос материјала управе.

Члан 9

Сем супротних одредаба установљених у члану 10 ове Конвенције, свака власт која има право да наложи принудни или обавезни рад неће смети да дозволи да се прибегне том облику рада, ако се није претходно уверила:

а) да је услуга или рад, који се треба извести од непосредног и важног интереса за заједницу која је позвана да га изводи;

б) да су та услуга или рад актуелно или хитно потребни;

в) да је било немогуће да се набави добровољна радна снага за извођење те услуге или рада и поред тога што су биле понуђене наднице и услови рада у најмању руку рад ни онима, који су уобичајени у заинтересованој територији за сличне услуге и радове; и

г) да из рада или услуге неће резултирати претежак терет за садашње становништво, с обзиром на расположиву радну снагу и на његову способност.

Члан 10

Принудни или обавезни рад који се захтева као порез и принудни или обавезни рад наложен, за радове од јавног интереса, од старешина које врше административне функције мораће се постепено укинути.

Ако се очекујући то укидање, затражи принудни или обавезни рад као порез или ако се принудни или обавезни рад наложи, од старешина које врше административне функције ради извођења радова у јавном интересу, заинтересоване власти мораће се претходно уверити:

а) да је услуга или рад који се треба извршити од непосредног радног интереса за заједницу која је позвана да га врши;

б) да су та услуга или рад актуелно или хитно потребни;

в) да из тога рада или службе неће резултирати претежак терет за садашње становништво, с обзиром на расположиву радну снагу на његову способност да предузме тај рад;

г) да се ради извођења тога рада или услуге радници неће морати удаљити од свога обичног места становања;

д) да ће извођењем тога рада или службе бити управљано према захтевима вере, друштвеног живота и пољопривреде;

Члан 11

Само способни одрасли мушкарци, за које се може претпоставити да нису млађи од 18 година ни старији од 45 година, моћи ће бити подвргнути принудном и обавезном раду. Сем те категорије рада предвиђене у члану 10 ове Конвенције, мораће се примењивати следећа ограничења и услови:

а) претходна потврда у свим случајевима у којима је то могуће, од лекара одређеног од управе, да заинтересована лица не болују ни од какве прилепчиве болести и да су физички способна да поднесу наложени рад и услове код којима ће се он изводити;

б) ослобођење школског особља, ученика и професора, као и административног особља уопште;

в) одржавање у свакој заједници броја одраслих и здравих људи неопходно потребних за породични и друштвени живот;

г) поштовање брачних и породичних веза.

За сврхе назначене предњим ставом в) утврдиће уредбе предвиђене у члану 23 ове Конвенције колики ће се део лица од сталног мушког и здравог становништва моћи да узме на једно време за принудни или обавезни рад, с тим да тај део никако не може да пређе 25% тога становништва. Утврђујући овај део, надлежне ће власти морати да воде рачуна о густоћи становништва, о друштвеном или физичком равнотку тога становништва, о годишњем времену и о

стању радова које имају заинтересовани извести на лицу места и на свој рачун; уопште мораће оне поштовати привредне и социјалне потребе нормалнога живота дотичне заједнице.

Члан 12

Максимални период за време којег неко лице може да буде приморано на принудни или обавезни рад у разним његовим облицима неће смети да пређе 60 дана за сваки период од дванаест месеци, при чему се дани путовања потребни за долазак на место рада и за повратак са рада имају урачунати у тих шездесет дана.

Сваки радник приморан на принудни или обавезни рад мора бити снабдевен уверењем у коме се назначују периоди принудног или обавезног рада који буде обавно.

Члан 13

Нормални радни часови сваког лица примораног на принудни или обавезни рад мораће бити исти као и они који су уобичајени за слободне и радне часове изнад нормалног трајања и мораће бити награђени исто тако како је уобичајено да се награђују прековремени радни часови слободних радника.

Један дан недељног одмора мораће се дати свима лицима која су подвргнута ма ком облику принудног или обавезног рада и тај ће дан морати да се подудара, колико је то могуће, с даном који је утврђен традицијом или обичајима земље или краја.

Члан 14

Осим рада предвиђеног у члану 10 ове Конвенције, принудни или обавезни рад у свим својим облицима мораће да буде награђен у новцу и надницама које, за исти рад, неће смети да буду ниже ни од оних које су на снази у крају у коме су радници уопшени, ни од оних које су на снази у крају у коме су радници регрутовани.

У случају када је рад наложен од старешина у вршењу њихових административних функција, плаћање надница под условима предвиђеним у претходном параграфу мора да буде уведено чим то буде могуће.

Наднице ће се морати исплатити свакоме раднику појединце, а не старешини његова племена или ма којој другој власти.

Дани путовања за долазак на место рада као и за повратак морају бити убројани за плаћање надница као радни дани.

Овај члан неће имати дејство да забрани давање радницима уобичајених дневних живежних оброка као део плате, с тим да ти оброци морају имати најмање једнаку вредност као сума новца, за коју се сматра да их они претстављају; али се никакав одбитак од плате не сме вршити ни за плаћање пореза, ни за нарочиту храну, нарочита одећа или нарочити стан који ће се давати радницима да би се одржали у таквом стању да наставе свој рад с обзиром на специјалне услове њихова уопшенија, ни за давање алата.

Члан 15

Свако законодавство о накнади штете у несрећним случајевима или за болести, које потичу од рада, и свако законодавство које предвиђа давање

одштете лицима која су била зависна од радника који су умрли или постали инвалиди, а која су законодавства на снази или која буду на снази на заинтересованој територији, мораће се примењивати на лица подвргнута принудном или обавезном раду под истим условима као и на слободне раднике.

На сваки начин, свака власт која употребљује радника за принудни или обавезни рад мораће бити дужна да обезбеди издржавање тога радника ако га несрећни случај или болест који потичу од његовог рада учине потпуно или делимично неспособним да удовољава својим потребама. Та власт мораће такође бити дужна да предузме мере за издржавање сваког лица које је заиста зависно од тог радника у случају његове неспособности или смрти која је проузрокована радом.

Члан 16

Лица подвргнута принудном или обавезном раду неће смети, осим у случајевима изванредне потребе, преместити у крајеве, где би услови исхране и климе били толико различити од оних на које су навикнути да би могли бити опасни по њихово здравље.

Ни у ком случају неће бити довољан такав премештај радника, а да нису најстроже примењене све мере које се односе на хигијену и удобност, а које су потребне за њихово смештање и за заштиту њихова здравља.

Ако се такав премештај не узмогне избећи, мораће се применити према надлежном лекарском мишљењу мере за постепено прилагођење радника новим условима исхране и климе.

У случајевима када су радници повани да обављају редовни рад коме нису привикли, мораће се предузети потребне мере да би се привикли тој врсти рада, нарочито што се тиче постепеног увежбавања, часова рада, удешавања уметнутог одмора и побољнавања и повећавања дневних живежних оброка који би могли бити потребни.

Члан 17

Надлежне власти мораће се уверити пре него што дозволе да се прибегне ма ком принудном или обавезном раду за грађевинарске радове или за радове око издржавања у неправилном стању због којих ће радници морати да бораве дуже времена на местима рада:

1) да су предузете све потребне мере да буде обезбеђена хигијена радника и да им буде зајемчена неопходно потребна лекарска нега, и да се, нарочито: а) ти радници подвргну лекарском прегледу пре него што почну радове и у одређеним размацима времена новим прегледима за време њихова уопшенија; б) да је у довољном броју предвиђено лекарско особље као и диспанзери, склоништа за болеснике, болнице и потребан материјал за удовољавање свих потреба; и в) да је довољно осигурана добра хигијена на местима рада, опекрба радника водом, храном, горивом и кухињским прибором и да су ако је потребна предвиђена довољна одећа и стан који задовољава.

2) да су предузете сходне мере да се обезбеди издржавање породице радника, нарочито да се олакшава циљање истој једнога дела наднице, сигурним начином, уз пристајак или на молбу радника;

3) да ће путовања радника на место рада и за повратак одатле бити осигурана од администрације, под њеном одговорношћу и о њеном трошку, и да ће администрација олакшавати та путовања употребљујући у најширој мери сва расположива превозна средства;

4) да ће у случају болести или незгоде радника које проузрокују неспособност за рад за одређено време, бити осигурано репатрирање радника о трошку администрације;

5) да ће се сваки радник који би желео да по истеку овога периода принудног или обавезног рада остане на лицу места као слободан радник, то моћи да учини а да, за време периода од две године, не изгуби своје право на бесплатно репатрирање.

Члан 18

Принудни или обавезни рад за пренос лица или робе, на пример за ношење или веслање, мораће се укинути у што краћем року, а очекујући то укидање надлежне ће власти морати да издају прописе који ће да утврде нарочито: а) обавезу да се тај рад употребљује само за олакшање премештања чиновника администрације у вршењу њихових функција или за пренос материјала администрације, или у случају апсолутно прешне потребе, за пренос других лица која нису чиновници; б) обавезу да се за такове преносе употребљују само људи који су за тај посао признати физички способни претходним лекарским прегледом, у свим случајевима када је тај преглед могућан; у случајевима, када он не буде могућан, мораће се лице које успослужује ту радну снагу уверити, на своју одговорност, да уносени радници имају захтевану физичку способност и да не болују ни од какве прилепчиве болести; в) на већи терет који радници имају да носе; г) најдужи пут који ће ти радници морати да преваље од места свога становања; д) највећи број дана у месецу или у ком другом периоду за време којих ће ови радници моћи да буду позвани на тај рад обухватајући у том броју и дане за повратак; њ) лица која су овлашћена да захтевају тај облик принудног или обавезног рада као и меру у којој имају право да њему прибегну.

Утврђујући максимуме о којима се говори под словима в), г), д) пређањег параграфа, надлежне власти мораће узети у рачун разне значајне факторе, нарочито физичку способност становништва, од којег ће се радници узети, природу пута који се мора прећи, као и климатске услове.

Надлежне власти мораће, даље, предвидети одредбе да нормално дневно преваљени пут носача не пређе удаљеност која одговара просечном трајању радног дана од осам часова, с тим да се за њено одређивање мора узети у рачун не само терет који се носи и пут који се мора прећи, него још и стање пута, годишње доба и сви други значајни фактори; ако би било потребно да се наметну прековремени часови рада, онда морају бити награђени већим надницама од нормалних.

Члан 19

Надлежне власти смети ће да дају овлашћење да се прибегне обавезном обрађивању земље само онда ако је циљ тога овлашћења да се предупреди глад или оскудица живљених производа, а увек под условом да ће храна или производи тако добивени

морати да остану власништво појединаца или заједнице, који су их производили.

Овај члан не сме да има то дејство, да се, када је производња организована, према закону и обичајима, на комуналној основи и када производи или добици од продаје тих производа остају власништво заједнице, укида обавеза за чланове те заједнице да изврше рад који им је на тај начин наметнут.

Члан 20

Законодавства која предвиђају колективну казну која се примењује на целу заједницу за злочине учињене од неколико њених чланова, неће смети да обухватају принудни или обавезни рад за неку заједницу као једну од метода кажњавања.

Члан 21

Принудни или обавезни рад неће се употребљавати за подземне радове у рудницима.

Члан 22

Годишњи извештаји за које се Чланови који ратификују ову Конвенцију обавезују да ће их подносити Међународном бироу рада, према одредбама члана 408 Версаљског уговора и чланова осталих Уговора о миру, који им одговарају, о мерама које су од њих предузете да би дале дејства одредбама ове Конвенције, мораће садржавати што потпунија обавештења за сваку заинтересовану територију, о мери у којој се буде било прибегло принудном или обавезном раду у тој територији као и о следећим тачкама: у које се сврхе вршио тај рад; проценат оболења и смртности; радно време; методе плаћања надница и износа надница; као и сва друга подесна обавештења.

Члан 23

Да би се одредбама ове Конвенције дало дејство, надлежне ће власти морати да обнародују што потпунију и прецизнију уредбу о употреби принудног или обавезног рада.

Ове одредбе мораће нарочито садржавати прописе којима се дозвољава сваком лицу, подвргнутом принудном или обавезном раду да надлежним властима подноси све приговоре који се односе на његове услове рада, и које му дају јемство, да ће ти приговори бити испитани и уважени.

Члан 24

У свим ће се случајевима морати предузети еходне мере да би се осигурала строга примена уредба о употреби принудног или обавезног рада, било проширењем на принудни или обавезни рад надлежности свакога организма инспекције рада, који је већ установљен за слободни рад, било којим другим прикладним системом. Такође ће се морати предузети мере да о тим уредбама буду обавештена лица подвргнута принудном или обавезном раду.

Члан 25

Незаконито захтевање принудног или обавезног рада биће подвргнуто казним санкцијама и

сваки Члан који ратификује ову Конвенцију имаће дужност да се увери да су санкције законом наметнуте заиста ефикасне и да се строго примењују.

Члан 26

Сваки члан Међународне организације рада који ратификује ову Конвенцију обавезује се да ће је применити на територије које су подвргнуте његовом суверенитету, његовој судској надлежности, заштити, његовом суверенству, штитиштву или његовој власти у мери у колико има право да потпише обавезе које се тичу питања унутрашње јурисдикције. Међутим ако се тај Члан хоће користити одредбама члана 421 Версаљског уговора и члановима осталих Уговора о миру, који овоме одговарају, мораће да приложи својој ратификацији изјаву у којој обзнањује:

1) у којим територијама кани да потпуно примењује одредбе ове Конвенције;

2) у којим територијама кани да примењује одредбе ове Конвенције с модификацијама и у чему се састоје те модификације;

3) за које територије резервише своју одлуку. Горња изјава сматраће се као саставни део ратификације и имаће посве уста дејства. Сваки Члан који даде такву изјаву моћи ће да се одрекне, новом декларацијом, свих резерви или дела резерви које су на основу предњих ставова 2 и 3 садржане у његовој ранијој изјави.

Члан 27

Службене ратификације ове Конвенције под условима предвиђеним у XIII делу Версаљског уговора и у деловима осталих Уговора о миру, који овом одговарају биће саопштене Генералном секретару Друштва народа и он ће их регистровати.

Члан 28

Ова ће Конвенција бити обавезна само за оне Чланове међународне организације рада чија ратификација буде регистрована у Секретаријату.

Она ће ступити на снагу дванаест месеци пошто ратификације два Члана Међународне организације рада буду регистроване од Генералног секретара.

После тога, ова ће Конвенција ступити на снагу за сваког Члана дванаест месеци после датума када његова ратификација буде регистрована.

Члан 29

Чим ратификације двају Чланова Међународне организације рада буду регистроване у Секретаријату,

Генерални секретар Друштва народа ће нотификовати тај факт свима Члановима Међународне организације рада. Он ће им такође нотификовати регистровање ратификација које му буду доцније саопштаване од свих других Чланова Организације.

Члан 30

Сваки Члан који ратификује ову Конвенцију може је отказати, по истеку периода од десет година после датума првобитног ступања на снагу Конвенције, актом саопштенем Генералном секретару Друштва Народа, који ће овај регистровати. Отказ ће почети да важи тек после годину дана од дана њенога регистровања у Секретаријату.

Сваки члан који ратификује ову Конвенцију, а који у року од једне године дана по истеку периода од десет година споменутог у пређашњем параграфу не употреби право отказа које је предвиђено у овом члану, биће обвезан за нов период од пет година, те ће, после тога, моћи да откаже ову Конвенцију по истеку свакога периода од пет година под условима који су предвиђени у овом члану.

Члан 31

По истеку свакога периода од пет година рачунајући од ступања на снагу ове Конвенције, Управни савет Међународног бироа рада, биће дужан да поднесе Општој конференцији извештај о примени ове Конвенције и одлучиће да ли има места да се стави на дневни ред Конференције питање њене потпуне или делимичне ревизије.

Члан 32

У случају ако би Међународна конференција усвојила нову Конвенцију чији је предмет потпуна или делимична ревизија ове Конвенције, ратификација једног Члана нове Конвенције чији је предмет ревизија повлачила би самим собом отказ ове Конвенције без услова што се тиче рока и без обзира на горњи члан 30, под резервом да је нова Конвенција чији је предмет ревизија ступила на снагу.

Од датума ступања на снагу нове Конвенције чији је предмет ревизија, ова би Конвенција престала да буде отворена за ратификацију Чланова.

Ова би Конвенција међутим остала на снази у свом облику и садржају за оне Чланове који би је ратификовали, а који не би ратификовали нову Конвенцију чији је предмет ревизија.

Члан 33

Пуноважни су и француски и енглески текст ове Конвенције.

§ 2

Овај Закон ступа у живот обнародовањем у „Службеним новинама“, а обавезну силу добија пошто се испуне услови члана 28 Пројекта поменуто Конвенције.

ДОНУНСКИ СПОРАЗУМ
УЗ УГОВОР О ТРГОВИНИ И ПЛОВИДБИ
између Краљевине С.Х.С. и Краљевине Италије
од 14 јула 1924.

ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО КРАЉ ЈУГОСЛАВИЈЕ и ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО КРАЉ ИТАЛИЈЕ, с обзиром на промене које су настале у привредној ситуацији обеју земаља, решили су да закључе допунски споразум ради измене тарифског дела Уговора о трговини и пловидби углављеног између Краљевине Италије и Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца 14 јула 1924 године, и у томе циљу су наименовали своје пуномоћнике и то:

Који су се сложили у следећем:

I

Краљевина Италија одустаје од уговорних царина утврђених у горе поменутом Уговору за следеће ставове Југословенске тарифе (прилог А реченог уговора).

Број југословенске тарифе: екс 9 екс 2 конзерве од патлидана; екс 133 житна брашна; екс 104 масна уља:

1. Уље од репице

екс 143 екс 1 конзерве од патлидана у херметички затвореним судовима; 375 кожне рукавице, па и са текстилним материјалом 1) непостављене; 2) постављене.

Поред тога уговорне царине утврђене у горе поменутом уговору за следеће ставове југословенске тарифе (в. прилог А реченог уговора) измењене су као што следује:

Прилог:

Увозне царине Краљевине Југославије

Број Југословенске тарифе	Наименовање робе	увозна царина у зл. динар. од 100 кг.
екс 104	Масна уља:	
	2. Уља од буковог жира, земљаних орашчића (кизирики), мака, сунцокрета, сезамовог семена, кукуруза и друга масна уља за јело	40
278	Сомот, пшени и друге сличне тканине	200
екс 296	Тканине од лана, раније, кудеље и осталих биљних материја нарочито наименованих: екс 1. које имају 18 жица и мање у потки и основи у 1 см-:	
	а) од јуте	28.—
305	Цакови	35.—
екс 419	Дугмета од корова (биљне слоноваче)	200

II

Листа прилога В реченог уговора, које се од-

носи на увозне царине у Италији замењује се следећом листом:

Увозне царине у Краљевини Италији

Број италијанске тарифе	Наименовање робе	Увозна царина у лирама	Коефициенат мажорације
екс 1	Коњи:		од комада
	б) остали, подразумевајући ту и ждребад и кобиле ма које висине	700	
4			
5	Говеда	350	
6			
	Примедба к бројевима 4—5—6. Под уговорни поступак по овим ставовима потпадају волови, краве и бикови који су изгубили више од четири млечњака.		
7	Јунад и бикчићи	240.—	
	Примедба к броју 7 — Под Уговорни поступак по овом ставу потпадају млада говеда која нису изгубила више од четири млечњака		
8	Телад:		
	преко 150 кг.	200.—	
	до 150 кг.	120.—	
	Примедба к броју 8 — Подворни поступак по овом ставу потпадају млада говеда која имају још све млечњаке.		
Број италијанске тарифе	Наименовање робе	Увозна царина у лирама	коэффициенат мажорације
			од комада
из	9 Животиње овчије расе	11	
	11 Свиње које теже:		
	б) више од 20 кг до 110 кг	110.—	
			од 100 кг
из	12 Живина (жива)	100.—	0.2
из	12 Заклане животиње	100.—	0.7
	б) живина заклана	100.—	
из	19 Непрерађено месо (са изузетком меса од живине, дивљачи, голубова и штомих зечева:		
	а) свеже па и смрзнуто	100.—	0.4
из	20 Прерађено месо:		
	б) усољено, надимљено или друкчије прерађено:		
	1. Шунке	100.—	1.8
	2. остало	100.—	1.4
24	Јаја од живине	103.60	0.4
74	Суво махунасто поврће у врну	5.50	

	76	Кромпири	слободно	
К	96	Примедба. Суве шљиве Југословенске провинције назване „Бистрица“ снабдевене уверењима о пореклу издатим од Југословенског Министарства трговине и индустрије, примаће се до годишњег износа од 10.000 квинтала уз снижену царину од 7.35 лира по квинталу.		
екс 100		Печурке		
екс 103		б) суве	55.—	
		Минералне воде:		
		а) природне лековите Раденско „Здравилно врело“ (Слатина Раденци), Рогашко „Донат Врело“ (Рогашка Слатина), Рогашко „Стириа Врело“ (Рогашка Слатина)	11.—	
		б) остале:		
		Раденско „Краљево Врело“ (Слатина Раденци), Раденско „Гизела Врело“ (Слатина Раденци) Рогашко „Темпел Врело“ (Рогашка Слатина), Буковичка кисела вода (Дранђеловац), Сисачка вода (Сисак)	22.—	
129		Свињска маст	100.— 0.5	
130		Слатина	100.— 0.8	
екс 569		Цементи		
		б) остали:.....	4.58 0.4	

III

Иажава II закљученог протокола: „односно увозних царина у Италију“ укида се.

IV

Овај допунски споразум, као и уговор о трговини и пловидби између Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и Краљевине Италије од 14 јула 1924 године на који се он односи, остаће обавезни за време од једне године рачунајући од дана стављања на снагу овог споразума.

По истеку овога рока, оба акта остаће на снази 6 месеци по отказу, који ће у свако доба моћи да учини једна или друга висока уговорна страна.

V

Овај допунски споразум биће ратификован и инструменти ратификације размениће се у Риму што је могуће пре.

Међутим, високе уговорне стране су сагласне да га ставе на снагу, привремено, путем размене нота, у најкраћем могућном року.

У потврду чега, пуномоћници су потписали овај споразум и снабдели га својим печатима.

Рађено у Риму, у два примерка, 25 априла 1932 године.

(М.П.) М. М. Ракић, с. р. (М.П.) Дино Гранди, с. р.
(М.П.) М. Пиља, с. р.

ПРОТОКОЛ

У часу кад су приступили потпису Допунског споразума из уговора о трговини и пловидби између Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и Краљевине Италије од 14 јула 1924 године, потписаног на данашњи дан између Југославије и Италије, потписани пуномоћници, прописно овлашћени, сагласили су се у следећем:

Влада Југославије и Влада Италије обвезују се да образују што пре, у сваком случају не касније од месец дана по ступању на снагу реченог споразума, један стални Италијанско-Југословенски привредни одбор. Члановима овога одбора могу, по потреби, бити додељена стручна лица.

Поменути Одбор имаће за задатак:

- 1) Да истражује подесна средства за олакшање и развијање трговачке размене између двеју земаља;
- 2) Да решава, на обострано задовољство, сва спорна питања између обеју земаља, која се тичу економских односа као и односа који проистичу из важних споразума о царинским предметима, из поморских сервиса, пограничних размена ит.д.

У потврду чега, пуномоћници су потписали овај протокол.

Рађено у Риму, у два примерка, 25 априла 1932 године.

(М.П.) М. М. Ракић, с. р. (М.П.) Дино Гранди, с. р.
(М.П.) М. Пиља, с. р.

§ 2

Овај закон ступа у живот, даном обнародовања у „Службеним новинама“, а обавезну силу добија пошто се испуне услови предвиђени у члану V допунског споразума.